Мустақиллик, Тинчлик, Ҳамкорлик

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

16 июнь, чоршанба № 114 (619). 1993 йил.

Сотувда эркин нархда.

• Долзарб мавзуда суҳбат

МИЛЛИЙ ВАЛЮТАГА ЎТИЛИШИ АНИҚМИ?

Собиқ иттифоқнинг ҳар бир республикаси мустақилликка эришгач, ўз тараққиёт йўлини танлаб олди. Уларнинг кўпчилиги Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига бирлашган бўлса, бошқалари, масалан, Болтиқбўйи мамлакатлари, Грузия ўз чегаралари доирасида ўралашиб қолмоқдалар. Уларнинг баъзилари миллий валютага ўтишни давлатчиликнинг асосий белгиси, деб ҳисоблаб, дарҳол ўз пулини чиқарган бўлса, бошқалари рублнинг кучига ишониб, ҳозирча кутиб турişибди. Бироқ рубль макони тобора торайиб бормоқда. Украина, Қирғизистон бу макондан чиқди, Туркманистон ўз пулини жорий этишга тараддуд кўрмоқда...

Хўш, Ўзбекистоннинг нуқтаи назари қандай, у миллий валютага ўтишга тайёрми? Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг мухбири Л. Левин билан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг раиси Ф. Муллажонов шу ҳақда суҳбатлашдилар.

— Файзулла ака сиз рублнинг ҳозирги ҳолати хусусида қандай фикрдасиз?

— Собиқ иттифоқ ҳудудида тобора камроқ минтақалар рубль зонасида қолмоқда. Бу — яхшилик нишонаси эмаслиги равшан. Кўпгина республикалар ўз имкониятларини чамалаб кўргач, таваккал қилиб, миллий валюта жорий этдилар. Улар учун бу иш пулнинг қадрсизланиш жараёнларидан қутулиш умидида ноиложликдан қўйилган қадам бўлди. Дарвоқе, рублнинг ҳозирги ҳолати қандай, у тез узлуксиз қадрсизланиб боряптику, ахир! Назаримда, бу соҳада ғалати вазият вужудга келди. Турли республикаларда рублнинг «салмоғи ҳар хил». Чунончи, ҳозир ўзбек рубли Россия рублидан «залворлироқ», унинг харид қуввати анча юқори.

Бунинг ҳеч ажабланадиган жойи йўқ. Бу нарса рубль зонасига кирувчи давлатларнинг иқтисодий ҳолатига боғлиқ. Ўзбекистондаги сиёсий, иқтисодий, ижтимоий барқарорлик қуруқ сўз эмас. Шу боисдан ҳам ҳозир республикамиз пулнинг қадрсизланиш жараёнларидан бошқаларга нисбатан пухтароқ ҳимояланган.

— Бироқ, модомики, ўзбек рубли бошқалардан кўра «залворлироқ» бўлса, ўз миллий валютамиз ҳақида гапиришнинг ҳожати бормикан?

— Ҳозирги вазиятда бизда ўз пулимизни жорий қилиш, ундан ички ва халқаро савдо-сотиқда фойдаланиш учун объектив ва субъектив шарт-шароитлар йўқ. Шундай иқтисодий қонунлар борки, уларни бузишга йўл қўйиб бўлмайди. Миллий валютага ўтиш республиканинг МДҲ мамлакатлари билан тўлов баланси ҳолатини анча ёмонлаштиради. Ўзбекистон корхоналарининг бошқа мамлакатлардаги мижозлар билан ҳисоб-китобларини қийинлаштиради. Миллий валютанинг тўла-тўкис бемалол айирбошланиши таъминлангунга қадар бизга келтириладиган хомашё, тайёр маҳсулотлар учун ҳисоб-китобларни бемалол айирбошланадиган валютада амалга ошириш керак бўлади. Бу эса иқтисодиётнинг ички тузилишини танг аҳволга солиб қўйиши, четдан келтириладиган хомашё ва материаллар асосида ишловчи юзлаб корхоналарни абгор қилиши муқаррар. Бунинг оқибатида ишлаб чиқариш пасайиб кетади, ишсизлик кучаяди.

Миллий валюта пулнинг қадрсизланиш жараёнларидан ҳимояланган барқарор, чинакам бозор иқтисодиёти шароитидагина қадрли бўлади. Ҳозирги вазиятда бизда мана шундай шароитлар ҳали яратилган эмас, бозорнинг кўмакчи соҳалари, зарур мутахассислар ҳам йўқ... Бунинг устига хорижий давлатларнинг ёрдамига, кўп миллиардли кредитларга ҳам умид боғлай олмаймиз. Ҳозир Ўзбекистон мол, молия, кредит ресурсларининг аниқ бозорлари йўқлиги сабабли миллий валютанинг барқарорлигини таъминлаш имкониятига эга эмас. Корхоналаримизнинг техникавий жиҳозланиши ҳам мукаммал эмас, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифати ҳали ҳам паст. Ички нархлар ҳам жаҳон нархларидан анча орқада қолмоқда, валюта резервлари эса унчалик кўп эмас. Хуллас, мана шу шарт-шароитлар яратилмагунча, миллий валюта республикадаги пул муомаласи тизимини жуда тез издан чиқаради, халқ хўжалигида салбий оқибатларга олиб боради.

— Шунга қарамай, республика ўз пулини жорий этишга қизғин тайёргарлик кўрмоқда, бу — сир эмас.

— Бу ишда шошма-шошарликка ва пала-партишликка йўл қўйиб бўлмайди. Тўғри, биз миллий валютани босқичма-босқич жорий этиш учун сиёсий ва иқтисодий соҳаларда муайян чораларни кўряпмиз. Бу чоралар мажмуи МДҲ давлатлари билан узоқ муддатли хўжалик алоқаларидан республиканинг манфаатдорлигига, бюджет камомадини иложи борича камайтириш ҳаракатларига асосланган. Шу билан бир вақтда Ҳамдўстлик банклари ягона заҳира тизимини барпо этиш асосида рубль зонасидаги барча мамлакатларнинг Россия марказий банки фаолиятига таъсири кучаймоқда. Бу — жуда муҳим. Чунки, бундай ёндашув пировард натижада бозор муносабатларининг шаклланиши, иқтисодиётни қайта қуриш, уни аста-секин жаҳон хўжалигига қўшиш учун шарт-шароит яратишга кўмаклашади.

— Сизнингча, миллий валютани жорий этиш чоғидаги асосий салбий жиҳатлар нималардан иборат?

— Шу соҳада яна бир муҳим жиҳатни эътиборга олиш лозим. Рубль зонасидан чиқишни талаб қиладиган ижтимоий-иқтисодий вазият вужудга келиб қолиши мумкин. Ана ўшанда пулнинг ошкора ва яширин қадрсизланиши жуда узоқ вақт давом этади. Асосий озиқ-овқат ва саноат моллари нархи ошади, уларга талаб кучаяди. Шунга мувофиқ равишда давлат бюджетидаги камомадни тугатиш хусусида қўшимча қийинчиликлар вужудга келади. Бу қийинчиликларни яна пул чиқариш ёрдамида тугатиш лозим бўлади. Дастлабки ҳисоб-китоблар шу йилнинг охирига бориб муомаладаги пул миқдори юз баравар кўпайишини кўрсатмоқда.

Ҳар қандай мустақил давлатнинг миллий валютага ўтиши, агар бу валюта бемалол алмаштириладиган бўлмаса, мамлакатлар ўртасидаги ўзаро алоқаларни издан чиқаради, ишлаб чиқаришда, айниқса, четдан келтириладиган хомашё, материаллар, бутлаш буюмлари салмоғи залворлироқ бўлган тармоқларда таназзулни келтириб чиқаради...

— Ана шу жараёнларнинг олдини олишга қодир бўлган самарали чоралар борми?

— Аҳоли қўлидан жуда кўп миқдордаги нақд пулни қайтариб олиш энг қийин муаммо бўлиб қолаверади, бу муаммони ҳал этиш учун республикада кўп иш қилиняпти: уй-жойлар, саноат, савдо, маиший хизмат кўрсатиш корхоналари кенг миқёсда хусусийлаштирилмоқда, заём облигациялари, бошқа қимматли қоғозлар чиқарилмоқда, хилма-хил лотереялар ўтказилмоқда.

Миллий валютани жорий этиш ёки пул ислоҳотини ўтказиш (шундай бўлиши ҳам мумкин) аҳолининг иқтисодий жиҳатдан тўғри иш юритишига кўмаклашмоғи лозим. Бу — жуда муҳим масала.

— Миллий валюта ва нарх-наво қандай бўлади?

— Миллий валютага ўтиш даври пулнинг ошкора ва яширин қадрсизланиши шароитида юз бермоқда, бу даврда корхоналарнинг раҳбарлари, ишбилармонлар, аҳолининг кўпчилиги нарх-навонинг яна оширилишини кутмоқда. Шу сабабли ҳамма ўзини маҳсулотга урадиган шароитда бугуноқ молларни ғамлаб қўйиш яхшироқ, чунки эртага у икки баравар қимматлашади. Бугунги минг сўм эртага бир сўмга айланиши ҳам мумкин, деган фикр пайдо бўлади. Хуллас, миллий валюта пулнинг қадрсизланишини кутишни келтириб чиқармаслиги лозим, аҳоли эса дарҳол бор пулига мол сотиб олишга уринмаслиги керак. Давлатнинг бутун молиявий сиёсати ана шунга қаратилиши лозим. Хўш, бунга қандай эришса бўлади?

Урушдан кейинги Германиянинг тажрибасидан фойдаланиш мумкин, ўшанда ҳукумат айрим маҳсулотларнинг адолатли нархларини эълон қилар эди. Кўпгина корхоналар эса муайян вақтгача, нархни оширмаслик мажбуриятини оларди. Бошқа мамлакатларда ҳукумат билан ишбилармонлар нарх-наво соҳасида келишилган сиёсат ўтказиш ҳақида битим тузишарди. Бу ҳам пулнинг қадрсизланишини жиловлашда муҳим аҳамиятга эга бўлди.

— Миллий валютани жорий этиш Ўзбекистон аҳолисини қийин аҳволга солиб қўймаслиги учун нима қилиш керак?

— Пул тўхтовсиз айланиб тургандагина, ўз вазифасини бажаради. Бу — оддий ҳақиқат. Шу сабабли ҳар бир оила, ҳар бир харидор истеъмол бозорининг ҳозирги ҳолатини ҳисобга олиб, ўз пулини оқилона сарфлаши, рубль зонасидаги давлатлардан кўпроқ моллар харид қилиши лозим. Шу йўл билан республика аҳолиси бозорни барқарорлаштиришда, рублнинг мустаҳкамлигини оширишда фаол иштирок этади.

Чамаси, пул ислоҳоти биринчи навбатда истеъмол талаби билан таклифни бир мувозанатга солиш мақсадини кўзлайди. Шу сабабли жамғарма банкларига қўйилган пулларгина алмаштирилади. Гилам остида сақланаётган пуллар эса кераксиз қоғозга айланади. Шуни ҳисобга олиб, ўзбекистонликларга пулингизни жамғарма банкларида сақланг! — деб тавсия қиламиз.

Вужудга келаётган вазият эътиборга олиниб, пул алмаштирилиши мумкин. Бунда оилалар таркиби ҳам инобатга олинади. Яъни алмаштириладиган пул миқдорини белгилаб қўйиш қоидаси жорий этилади. Ҳозирча эса Ўзбекистон рубль зонасида турибди!

МЕҲНАТКАШЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ 15 ИЮНЬ КУНИ ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИДА БЎЛДИ. ҚАРШИДА ШАҲАР ВА ТУМАН ҲОКИМЛАРИ, ВИЛОЯТ ИДОРА ВА ТАШКИЛОТЛАРИ РАҲБАРЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВ ЎТКАЗИЛДИ.

Ислом Каримов учрашувда сўзга чиқиб, Ўзбекистон ҳукумати амалга ошираётган иқтисодий сиёсатнинг асосий йўналишлари, бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтишнинг беш асосий тамойили, мулкни хусусийлаштириш, миллий мафкурани шакллантириш масалалари хусусида гапирди. Шунингдек, вилоятда иқтисодий ислоҳотларнинг бориши, савдода, маиший хизмат ва бошқа соҳаларда корхоналарни давлат тасарруфидан чиқариш масалаларига тўхталди.

Ўзбекистон Президенти республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Қашқадарё вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари Т. Каримов ҳамроҳлигида Яккабоғ, Қамаши, Китоб, Ғузор, Чироқчи, Шаҳрисабз, Қарши туманларида бўлиб, ғалла ва пахта майдонларини кўздан кечирди, меҳнаткашлар билан учрашди. Самимий суҳбат чоғида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш, алмашлаб экишни жорий этиш, илғор технологияни қўллаш, голландияликлар тажрибасидан фойдаланиб, чорвачилик маданиятини юксалтириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлашни яхшилаш масалалари хусусида гап борди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов шу куни Тошкентга қайтиб келди.

(ЎзА).

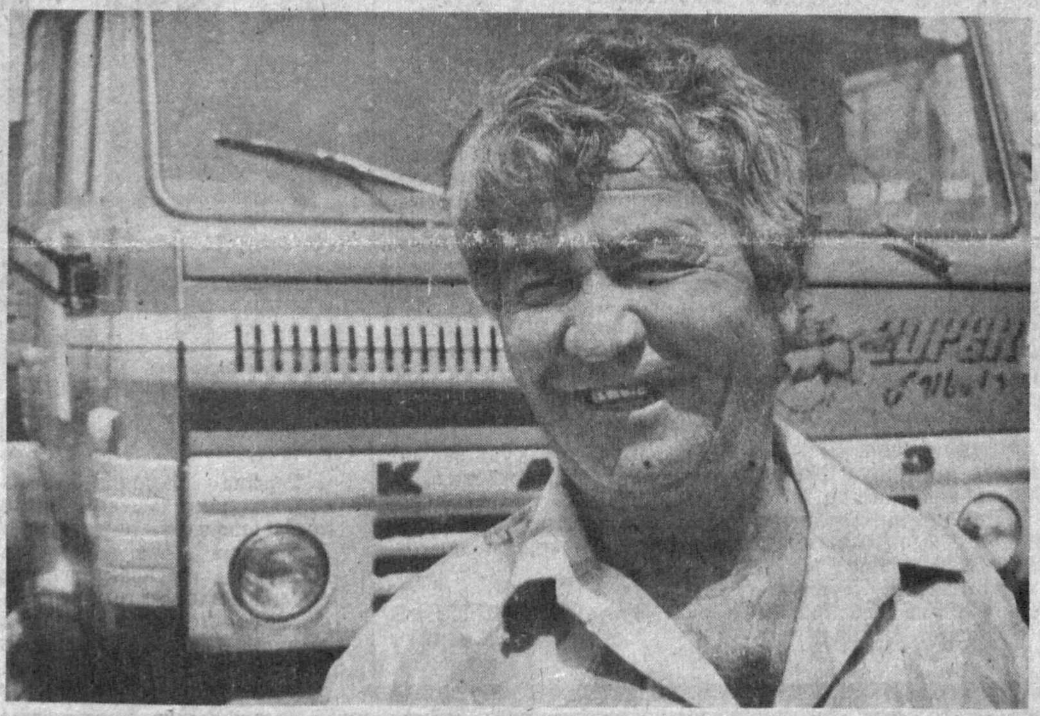

Райимжон Лутфуллаев чорак асрдирки, Пахтакор туманидаги 112-автокорхонада ҳайдовчилик касбини ардоқлаб келмоқда. Ҳалол, сидқидил меҳнати туфайли жамоада ҳурмат-эътибор қозонган. Айни кунларда унинг кўплаб шогирдлари ҳам ўзи билан бирга фидокорона меҳнат қилаётирлар.

Умарали ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ КЕНГАШИ СЕССИЯСИДА

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ кенгашининг навбатдаги сессияси бўлиб ўтди. Унда вилоят ҳокими Алишер Тошкенбоев «Ўзбекистон Республикаси Олий кенгашининг XII сессияси якунлари, Республика Президенти Ислом Каримовнинг сессиядаги нутқи ҳамда унинг «Янги уй қурмай туриб, эскисини бузманг» рисоласида баён этилган йўл-йўриқлар асосида вилоят меҳнаткашлари олдида турган вазифалар тўғрисида» маъруза қилди.

Сессияда ташкилий масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Сессия ишида Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари К. Тўлаганов иштирок этди.

А. МАМАРАСУЛОВ.

• *Акс садо*

ҲАЛОЛ МЕҲНАТ ҚАДРИ

Ҳалол меҳнат қилиб, ҳурмат топадиган замон келди. Хизмат кўрсатган чорвадор фахрий унвони учун республикада белгиланган энг кам иш ҳақининг 60 фоизи миқдорида қўшимча ҳақ тўланиши ҳақидаги қарор менигина эмас, барча ҳамкасбларимни ҳам руҳлантириб юборди. Аҳолини сут, гўшт ва бошқа чорвачилик маҳсулотлари билан кўпроқ таъминлашни асосий вазифамиз деб биламиз.

Ҳозир сут-товар фермамизда 270 бош соғин сигир парваришланмоқда. Йил бошидан молларни аниқ рацион асосида боқишга ўтдик. Натижада ҳар бир соғин сигирдан 10 литрдан сут соғиб оляпмиз. Ғамхўрликка жавобан янада фидокорона меҳнат қиламиз.

С. ЮСУФХЎЖАЕВ,
Тошкент туманидаги Ғ. Абдуллаев номидаги жамоа хўжалиги ферма мудири, республикада хизмат кўрсатган чорвадор.

ИСТИҚЛОЛ ТАРҒИБОТЧИСИ

«Халқ сўзи» газетасининг шу йил 11 июнь сонида ўзбек миллий матбуоти кунини белгилаш тўғрисида эълон қилинган мақолада 1906 йил 14 июн [27 июнь]-да биринчи сони чоп этилган «Тараққий» газетасининг маҳаллий халқ орасида эрк, истиқлол ғояларини тарғиб қилишдаги фаолияти тўғрисида фикр юритилади.

Бундан деярли 90 йил муқаддам мустабидликнинг беаёв исканжалари ҳуружи авж олган шароитда «ҳақ берилмайди, олинади» деган ғояни дадил илгари суриш осон бўлмаганлигини мустақиллигимиз қўлга киритилган ҳозирги кунларда янада чуқурроқ ҳис этиш мумкин. Газетанинг мустамлакачиликнинг кирдикорларини рўй-рост очиб беришдаги саъй-ҳаракатларини жасоратга қиёслагим келади.

«Тараққий» газетаси кўп яшамади. Аммо у ўзининг қисқа умри мобайнида ўзбек миллий матбуоти намунаси сифатида халқ севиб ўқийдиган газета бўлганлиги учун матбуот тарихида чуқур из қолдирди.

«Тараққий» газетаси ўзбек халқининг дунёдаги илғор халқлар сафига чиқишини, миллатлар ўртасидаги ҳамдўстликни тарғиб қилганлигини ҳозирги мустақиллигимиз орзусида ёниб ёзилган ижод намуналари деб тушунмоқ даркор. Дарҳақиқат, ўзбек миллий матбуоти ташкил топган кунни «Тараққий» газетаси чоп этилган сана билан боғласа, мақсадга мувофиқ бўлур эди.

Ҳакимжон ХАЛИЛОВ,
«Сирдарё ҳақиқати» газетаси бош муҳаррирининг ўринбосари.

ЎЗБЕКИСТОН Ватаним маним

«Халқ сўзи» ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР * ЯНГИЛИКЛАР

ТЕЛЕФОНДА БИТИРИШАДИ

БУХОРО. Қариндош-уруғи хорижда яшайдиганларнинг манзили яқин бўлди.

МИНГ ИККИ ЮЗ йўналишга хизмат кўрсатадиган шаҳарлараро телефон тармоғи иш бошлагандан сўнг чет эл фирмалари билан қўшма корхона очган ишбилармонларнинг ҳам чеҳралари ёришди. Энди улар ҳамкорлари билан маслаҳатлашиш учун Тошкентга келиш ташвишидан халос бўлишди.

ЖУМА ХАЙРИЯ КУНИ

АНДИЖОН. Жума — хайрия куни деб эътироф этилди.

ШУ КУНИ вилоят «Маҳалла» хайрия жамғармасига ёрдам сўраб келган камхарж оилаларга мурувват кўрсатиляпти. Яқинда корхона ва ташкилотлардан тушган 13 миллион сўмнинг 5 миллиони моддий ёрдам тариқасида тарқатилди.

КАВКАЗ СУВЛАРИДАН ҚОЛИШМАЙДИ

ДЕНОВ. «Шаршара» — таркиби ва таъми жиҳатидан кишн саломатлиги учун фойдалидир.

ТУМАН деҳқончилик-саноат мажмуаси Ҳисор тоғидан тушаётган Сангардак сувини «Шаршара» ёрлиғи билан аҳолига етказиб бераяпти. Кунига дўконларда 120 минг шиша маҳсулот сотиляпти.

ТЕЗЛАШИБ КЕТДИ

ОЛТИАРИҚ. Туман бош пиллахонасида барча ҳисоб-китоб ишларини компьютерлар бажараяпти.

ИЛГАРИ хомашё қабул қилиш мавсумидаги ҳисоб-китоблар вилоят ипакчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида олиб бориларди. Оқибатда иш бир-икки ҳафтага чўзиларди. Компьютерлар ўрнатилгандан сўнг иш тезлашиб кетди.

ТУҲФА ХАЙРЛИ ИШГА САБАБ БЎЛДИ

ТОШКЕНТ. Нажмиддиновлар ўз хонадонида кийим тикиш цехи очди.

БОЛАЛАР жамғармасининг шаҳар бўлими уларга тикув машинаси совға қилди. Бу жуда ўринли туҳфа бўлди. Чунки, Малика Нажмиддинованинг балоғатга етмаган саккиз фарзанди бор. Уларнинг бешови асраб олинган. Касаначилик билан шуғулланиш оила бюджетини тўлдиришга имкон бераяпти.

АВВАЛО НОН, БЎЛМАСА — ҚАНДОЛАТ

БОҒДОД РАЙОНИ. Мирзаобод қишлоғида нон комбинатининг бўлими очилди.

ЎРНАТИЛГАН ускуналар нон ўрнига қандолатпазлик маҳсулотлари тайёрлашга ҳам имкон беради. Ҳозир ўн икки новвой уч сменада икки тоннадан зиёд нон ёпишаяпти.

ҚИШЛОҚНИНГ ЎЗ ФАБРИКАСИ БОР

ОЛТИНКЎЛ. Қўштепа қишлоғида кийим-кечак фабрикаси ишга тушди.

60 НАФАР қиз вилоятдаги турдош корхона қошидаги махсус курсда чеварликдан сабоқ олишди. Ҳозир улар болалар ва катталарга уст-бош тикишмоқда. Дўконларга чиқарилган илк маҳсулот тури аҳолига манзур бўлди. Корхона ишбилармонлари цехларни кенгайтириш ниятида.

«ШАФФОФ ТОНГ» МАМЛАКАТИ ТОРТИҒИ

КОРЕЯ Республикасининг Кванчжу шаҳри Дўстлик жамияти Ўзбекистон Санъат музейига уч юздан зиёд экспонатни совға қилди.

ЧОСОН, яъни «шаффоф тонг» мамлакати халқининг бешинчи асрдан то бугунги кунгача бўлган даврдаги тарихи ва маданиятидан ҳикоя қилувчи бу экспонатлар музейнинг учта залида намойиш этилмоқда. Томошабинлар рассомлик санъати асарлари, сопол буюмлар, халқ мусиқаси асбоблари, миллий кийим-бошлар, идиш-товоқ ва рўзғор буюмларини қизиқиш билан кўздан кечириб, эстетик завқ олиш билан бирга корейс халқи анъаналари, маросимлари ва ҳаёт тарзи билан танишмоқдалар.

«БАҲОР»НИНГ ИЛК ЧЕЧАГИ

Жумҳуриятимиз жамоатчилиги буюк ўзбек санъаткори Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллиги ва «Баҳор» дастаси ташкил этилганининг 35 йиллигини кенг нишонлади.

Уруш ва меҳнат фахрийси Нуриддин Акрамович МУҲИДДИНОВ ушбу таниқли санъаткор билан учрашувлари ҳақида қуйидагиларни гапириб берди:

— Мукаррама халқимизнинг асл фарзанди, тарихий шахс, у бутун куч-қувватини, фаолиятини, қобилиятини ўзбек санъатини ривожлантиришга ва жаҳон миқёсига олиб чиқишга сарф этди.

Мукаррама Марғилонда, камбағал оиласида туғилган. Рақс санъатини онасидан ўрганган. Онаси яхши ўйинчигина бўлмай, дутор чалиб ашула ҳам айтарди. Афсуски, Мукаррама ёшлигида онасидан ҳам, отасидан ҳам ажраб етим бўлиб қолган ва тоғасининг оиласида, сўнг интернатда ўсган.

Мукаррама балет мактабию сўнг консерваторияни тамомламаган. Унга Тамарахоним, Қори Ёқубов, уста Олим Комиловлар санъат сирларини ўргатишган, оқсоқол адибимиз Комил Яшин ва Ҳалима Носирова ҳам катта мадад беришган.

1937 йили Москвада Ўзбекистон санъати ва адабиёти декадаси бўлганди. Унда таниқли шоир ва ёзувчилар, ҳамда санъат арбоблари — Абдулла Қодирий, Усмон Носир, Ойбек, Ғафур Ғулом, Аброр Ҳидоятов, Сора Эшонтўраева, Шукур Бурҳонов ва бошқалар қатнашувдилар. Улуғ Ватан уруши даврида Мукаррама махсус гуруҳ ташкил этиб, фронтларда концертлар қўйиб, катта хизмат қилди.

СУРАТДА: Ўзбекистон халқ артисти Мукаррама Турғунбоева ва Тамарахоним.

Мукаррама билан биринчи марта Наманганда танишганмиз. 1947 йили Катта Ўрта Тўқай тўғони қурилиши муносабати билан Тошкентдан Усмон Юсупов, Абдужаббор Абдураҳмонов бошлиқ бир гуруҳ ёзувчи, шоир, санъаткору олимлар, раҳбар ходимлар келишди. Биз тўғонга сув қуймасдан, жой қилдик-да; митинг уюштирдик. Сўнг концерт бошланди. Ҳалима Носирова, Назира Аҳмедова ва бошқа санъаткорлар ашула айтишди. Кўп ҳурмат, чапакка сазовор бўлган Мукаррама рақсга тушди. Кейин Мукаррама Турғунбоева, Юнус Ражабий ва яна уч-тўрт санъаткор вилоятни айланишди. Уларни халқ жуда яхши кутиб олди.

Мукаррама машинада Уйчи районига кетаётганда, йўлга кичкина бола чиқиб қолган экан. Шофёр болани уриб кетмай деб, рулни буриб юборган. Машина пастликка ағнаётганида, Мукаррама отилиб тушган. Шофёр, ёшгина йигит, нима қилишини билмайди: Мукаррамани кўтараман деса, қуввати етмайди. Охири доктор олиб келаман, деб югуради. Мукаррама эса аранг бошини кўтариб, «Эй, биродарлар, мен Мукаррама Турғунбоеваман» деганда, одамлар югуриб келишади ва уни яқин орадаги хонадонга олиб боришади. Рақкосамиз уч кун даволанди. Ҳар куни мен, оилам хабардор бўлиб турдик.

Энди «Баҳор»нинг вужудга келиши тарихи ҳақида. 1950 йилнинг ўрталарида Россияда «Березка» деган хотин-қизларнинг рақс дастаси бўлар эди. У Навоий театрида концерт берди. Залда томоша қилиб ўтирардик. Шунда Мукаррама менга қараб: «Нуриддин ака, бизлар ҳам шунақа даста тузсак-чи», — деб қолди, «Агар уддалай олсак, жоним билан розиман (Мен ўшанда республика Министрлар Советида ишлар эдим)», — дедим. Мукаррама: «Фақат жой берсангиз, қолганини ўзим уддалайман», — деди.

Ярим ой, ўтгач, Мукаррама ўн икки қизнинг рўйхатини олиб келди. Унда Тамара Юнусова, Зулайҳо Раҳматуллаева, Дилбар Абдуллаева, Лилия Расулова, Раъно Низомова, Диляра Керимова, Нойля Баширова, Валентина Романова, Алла Раҳимжонова, Самне Аҳмадиева, Эркиной Расулхўжаеваларнинг номлари бор эди. Хизматдан сўнг йиғин залимизда уларнинг санъатини кўрдик, маъқул тушди. Кейин уларга кийим-кечак тайёрланди. Свердлов номидаги театр биносидан жой берилди. Қисқа фурсатда бир кичик гуруҳ катта бўлиб кетди. Машҳур доирачи, Қаҳрамон Дадаев, Бахтиёр Комилов каби мусиқачилар жалб этилиб, даста тузилди. У 1957 йили Москвага концерт бергани борди.

Концерт Кремлнинг театр биносида бўлиб ўтди. Одам кўп, биз ҳам ҳозир бўлдик. Мен Мукаррамахонга: «Дастангизга ном керак»,—дедим. Шу заҳотиёқ ҳамма ном излашга тушди. Бир неча дақиқа тортишув бўлди. Ниҳоят, шоир Камтар «Баҳор» деган номни таклиф қилди. Дарҳол бир-биримизга қарадик. Мукаррама: «Жуда яхши, «Баҳор» маъқул», — деди. Ҳамма қизларимиз рози бўлишди. Шундай қилиб, дастага «Баҳор» деб ном қўйилди.

Москвадан сўнг ёш «Баҳор» кўп мамлакатларда бўлди. Унинг ижодий сафарларидаги энг катта ютуғи Жавоҳарлаъл Нерунинг баҳоси бўлди. Неру ва унинг қизи Индира Ганди 1955 йили Тошкент ҳамда Самарқандга ташриф буюришди. Кетиш олдидан боғда зиёфат уюштирилди, Назирахон, Ҳалимахонлар ашула айтишди. Мукаррама рақсга тушди. Шу пайт Индира дадасининг қулоғига нимадир деди. Неру эса ўрнидан туриб, рақкосамизнинг пешонасидан ўпди-да, —«Энди Мукаррама менинг ҳам қизим, мамлакатимизга таклиф қиламан», — деди.

1958 йили мен Ҳиндистонга бордим. У ерда икки кун Неруларнинг уйида меҳмон бўлганман. Ўшанда Неру: «Тарихимиздан сўз очсам, 4300 йилдан бери Ҳиндистон билан Ўрта Осиё халқларининг дўстлиги бор. Аммо бизларнинг юрагимиздан иккита ўзбек жой олган: бири Бобур — ватанимизни олиб, давлат тузган бўлса, иккинчиси ўз санъати билан ром этган Мукаррама Турғунбоевадир...», — деганди менга.

1976 йил апрелда Сурияда (у ерда элчи эдим). Москвага қайтиб келдим. Май ойида Москвага «Баҳор» дастаси ҳам гастроль билан келган экан. Рақкосаларимиз Чайковский номли залда ўз санъатларини намойиш этишди. Концерт жуда яхши ўтди. 11 май куни яна Чайковский залига чақиришди. Мукаррама «Москва» меҳмонхонасида яқин дўст-биродарларни тўплаб, туғилган кунини нишонлашни лозим топди.

Марказкомда ишлардим, кечқурун телефон бўлиб, «Мукаррама саҳнада ёмон бўлиб қолди», — дейишди. Борсам, Мукаррамани «тез ёрдам» олиб кетган эди.

Нима бўлибди денг? У саҳнада Нурхон образини кўрсатган. Ўйин сюжети бўйича ноғора, сурнай чалиб турилганда, олдинга югуриб чиқиши керак эди. Худди шу пайт туфлисининг пошнаси узилиб кетиб, қаттиқ йиқилиб тушган. Аммо жойидан туриб яна рақсга тушиб кетган.

«Тез ёрдам» чақиришиб, касалхонага олиб борамиз, дейишганда, «йўқ, меҳмонхонага олиб борасизлар» деб туриб олибди.

Борсам, ўриндиқ қилинган, атрофда врачлар, У шу аҳволда меҳмонларни ҳам қабул қилди. Эртасига уни Кремль касалхонасига жойлаштирдик.

Яқинда Турғунбоева таваллудининг 80 йиллиги, «Баҳор»нинг эса 35 йиллиги нишонланди. Фурсатдан фойдаланиб ушбу жамоани чин қалбимдан табриклайман.

Мукаррамани Худо раҳмат қилсин, жойи жаннатда бўлсин. Ҳозирги санъаткорларга, рақкосаларга унинг руҳи бошпаноҳ, арвоҳи мадад бераверсин.

Мухтор СУЛАЙМОНОВ ёзиб олди.

БУХОРО ЯНГИЛИКЛАРИ

МУАЛЛИФИ — ЎҚУВЧИЛАР

ЁЗУВЧИЛАР уюшмасининг вилоят бўлими ва шаҳар халқ таълими бўлими ҳамкорликда мактаб ўқувчиларининг «Менинг биринчи китобчам» кўрик-танловини ўтказди. Унда ўттизга яқин муаллиф ўз асарлари билан иштирок этди. Ғолиблар пул ва қимматбаҳо совғалар олишди.

УН СЕРОБ БЎЛАДИ

ОЛОТ туманидаги «Амударё» жамоа хўжалигига Швейцарияда тайёрланган чоғироқ ун заводи ускуналари олиб келинди. Цех ишга тушганидан сўнг бир кеча-кундузда 20 тонна ун чиқаради.

ХОМАШЁ СОТИЛМАЙДИ

ҒИЖДУВОН туманидаги «Кўкча» давлат хўжалигида етиштирилган жуннинг хомашё сифатида сотилишига чек қўйиладиганга ўхшайди. Гап шундаки, бу ерда жун йигириш ва тўқиш цехи барпо этилаяпти. Корхона йилига 120 тонна хомашёни қайта ишлаб, қолин гилам ва бошқа маҳсулотлар тайёрлайди.

ЖОНДОРДА ТАРИХ МУЗЕЙИ

ЖОНДОРЛИКЛАР ўтмишдан сақланаётган буюмлар ва баъзи ҳужжатларни келажак авлодга қолдириш имкониятига эга бўлишди. Яқинда туманда тарих музейи очилди. Музейдан қадимий экспонатлар билан бирга туманнинг ташкил топганидан ҳозирги кунгача тарихини акс эттирувчи турли лавҳалар, кўргазмалар, суратлар ўрин олган.

ПРОЛЕТАРОБОД АМИРОБОДГА АЙЛАНДИ

КОГОН шаҳри яқинидаги Пролетаробод кичик станциясини Амиробод деб қайта номлашди. Бекатнинг дунёга келишида Бухоронинг сўнгги амири Саид Олимхоннинг хизматларини инобатга олиб, шаҳар ҳокимияти шундай қарор қабул қилди.

ЯНА БЕШ ЧАҚИРИМ ҚОЛДИ

«ДАМХЎЖА — НАВОИЙ — БУХОРО» ичимлик сув қувури қурилиши ниҳоясига етай деб қолди. Яна 5 километр қувур ётқизилгач, бухороликлар ширин сув ича бошлашади. Қурувчилар бу ишни республикамиз мустақиллигининг икки йиллиги кунигача ниҳоясига етказишмоқчи.

Вали БОБОМУРОДОВ.
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

ОЛИМЛАР МУЛОҚОТИ

Жаҳон иқтисоди ва дипломатия университетида «Ўзбекистон ва ҳозирги замон» мавзуида илмий семинар бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Фанлар академияси гуманитар фанлар тизими бўйича илмий-текшириш институтларининг олимлари, мамлакатимиз пойтахтидаги барча олий ўқув юртларининг жамиятшунослари ва иқтисодчилари иштирок этишди.

Илмий анжуманда тарихимизнинг барча мураккаб босқичлари ва саҳифалари чуқур муҳокама этилди. Унда мамлакатимизнинг турли даврларида чет давлатлар билан бўлган муносабатлари, ўзбек дипломатиясининг тарихий қирралари ҳам ҳар томонлама таҳлил қилинди. Шунингдек, мустақил Ўзбекистоннинг жаҳондаги янги мавқеи билан боғлиқ масалалар бўйича кенг фикр алмашинди. Барча долзарб илмий-амалий ижтимоий муаммолар атрофида эркин илмий мунозара олиб борилди.

Тадқиқотчиларнинг фойдаланилмаган бой тарихий манбалар асосида қилган янги хулоса ва умумлашмалари семинар қатнашчилари томонидан катта қизиқиш билан кутиб олинди.

ЭЛЧИ БИЛАН УЧРАШУВ

Мазкур университетда мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган хорижий давлатларнинг элчилари ҳамда ишончли вакиллари билан талабаларнинг учрашуви анъанага айланиб қолган. Ҳиндистон давлатининг республикамиздаги фавқулодда ва мухтор элчиси Далип Мехта жаноблари билан бўлиб ўтган ўзаро мулоқот ана шу анъананинг давоми бўлди. Элчи жаноблари дастлаб Ҳиндистон Республикасининг ҳозирги сиёсий аҳволи, унинг иқтисодий ривожланиши ҳамда Ҳиндистон Конституцияси ҳақида йиғилганларга гапириб берди. У мамлакатимиздаги ҳозирги сиёсий барқарорлик, иқтисодий аҳвол ҳамда давлатимизнинг Бош қонуни — Конституциямиз ҳақида ҳам тўхталди. Сўнгра Далип Мехта жаноблари билан талабалар ўртасида Ҳиндистон дипломатияси, унинг сиёсий тизими ҳамда бошқа соҳаларга оид қизғин савол-жавоблар, баҳсли мунозаралар бўлиб ўтди.

— Талабаларимиз учун бундай учрашувларнинг аҳамияти жуда катта, — дейди университет ректорининг биринчи муовини М. Раҳмонқулов. — Дипломатия сирларини фақатгина назарий жиҳатдангина ўрганиб қолмай, балки амалиётда, тажрибали дипломатлар билан ўзаро мулоқотда бўлиб, ўз билимларини ошириб боришса, ишонамизки, келажакда мустақил Ўзбекистон номидан халқаро майдонда иш юритадиган дипломатларимиз, иқтисодчиларимиз, ҳуқуқшуносларимиз учун бу асосий замин бўлади.

Учрашув инглиз тилида олиб борилди.

З. МИРЗАҚУЛОВ.

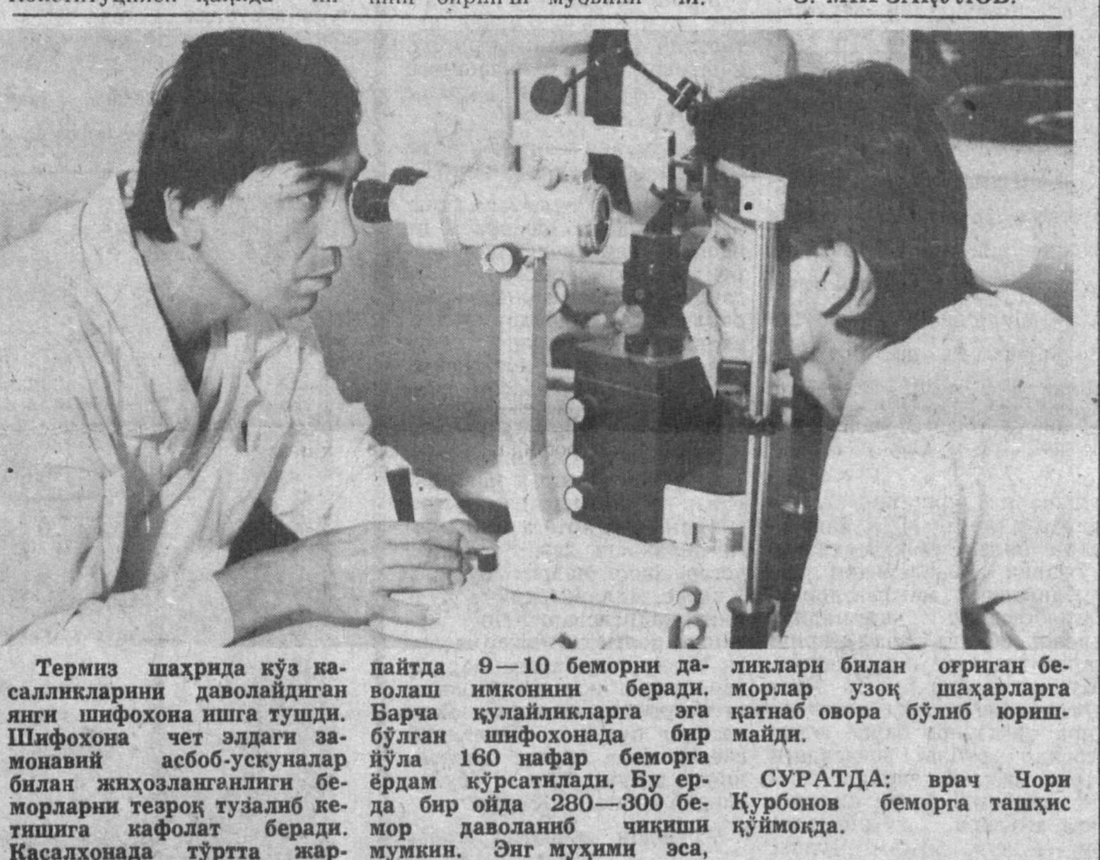

Термиз шаҳрида кўз касалликларини даволайдиган янги шифохона ишга тушди. Шифохона чет элдаги замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланганлиги беморларни тезроқ тузалиб кетишига кафолат беради. Касалхонада тўртта жарроҳлик хонаси бўлиб бир пайтда 9—10 беморни даволаш имконини беради. Барча қулайликларга эга бўлган шифохонада бир йўла 160 нафар беморга ёрдам кўрсатилади. Бу ерда бир ойда 280—300 бемор даволаниб чиқиши мумкин. Энг муҳими эса, эндиликда рел кўз касалликлари билан оғриган беморлар узоқ шаҳарларга қатнаб овора бўлиб юришмайди.

СУРАТДА: врач Чори Қурбонов беморга ташхис қўймоқда.

И. ХЎЖАЕВ олган сурат.

Хориждан хабарлар

Босния ва Герцеговина ҳайъати мусулмон ва хорват тузулмаларига республиканинг марказий туманларида қуролли тўқнашувларни тўхтатиш ҳақида фармойиш берди.

Мазкур расмий раҳбар органининг якшанба куни Женеванинг миллатлар саройида бўлиб ўтган мажлисида Босния вакиллари қонли можаро гирдобига тушиб қолган республикадаги аянчли тангликни бартараф этиш йўлларини ярим тунгача муҳокама қилдилар. Собиқ Югославияга бағишланган музокара жараёнининг ҳамраислари Турвалд Столтенбеюг билан Дэвид Оуэн мусулмонлар жамоасининг раҳбари ва ҳайъат раиси Алия Изетбегович бошчилигида ҳайъат аъзоларини БМТнинг Европа бўлимига маслаҳат учун таклиф қилган эдилар.

Маҳаллий шарҳчилар мусулмонлар билан хорватлар ўртасида ўт очишни тўхтатиш тўғрисидаги ҳайъат фармойиши натижа беришига шубҳа билдирмоқдалар. Тинчликнинг тақдири расмий маъмурларнинг қарорларига эмас, балки мусулмон, хорват ва серб жамоалари раҳбарларининг муросага тайёрлигига боғлиқлиги тажрибадан маълум.

* * *

Франция пойтахтида Ғарбий Европа иттифоқи ассамблеясининг 39-сессияси очилди.

Унда мазкур иттифоқнинг келажаги ва ҳозирги дунёдаги ўрни, Югославиядаги можарони бартараф этиш истиқболлари ва Шарқий Европа мамлакатларидаги аҳвол, Ўрта денгизда хавфсизликни таъминлаш муаммолари, Европадаги ракетадан мудофаа тизимига бағишланган Рим анжуманининг якунлари каби масалалар муҳокама қилинади.

Бу галги сессияда Европадаги кўпгина давлатларнинг, шу жумладан Россия, Польша, Словения, Швеция ва Болтиқбўйи давлатларининг вакиллари кузатувчи сифатида қатнашадилар.

* * *

Американинг аэрокосмик корпорациялари МРБ ва Пентагондан замонавий жосус йўлдошларни хусусий, шу жумладан хорижий фирмаларга сотишга ижозат беришни талаб қилмоқда. «Ньюсуик» ҳафтаномасининг далолат беришича, бу талаб АҚШ конгрессида қўллаб-қувватланмоқда.

Ҳарбий буюртмалар қисқариши натижасида катта зиён кўраётган мазкур корпорациялар илгари ўта маҳфий бўлган космик разведка маълумотлари сотилган тақдирда ўз улушидан маҳрум бўлиб қолишдан хавфсирамоқда. Космик разведка суратлари маълумотларини геология-разведка компанияларига ва иқтисодиётнинг бошқа соҳаларига сотишдан йилига чамаси ўн миллиард доллар даромад олинади.

* * *

РАТА-ТАСС мухбирининг Мехикодан хабар қилишича, Никарагуа қуролли кучларининг махсус бўлинмаси якшанба куни собиқ сальвадорлик қўзғолончиларга қарашли махфий қурол-яроғ ва ўқ-дори омборини тугатди.

Сальвадорда тинчлик ўрнатиш ҳақидаги битимнинг бажарилишини назорат қилувчи БМТ кузатувчилари ҳозир бўлдилар.

* * *

Канада ҳукмрон Тараққийпарвар-консерватив партиясининг раҳбари этиб сайланган Ким Кэмпбелл янги Бош вазир бўлади.

Партиянинг Оттавада бўлган съездида у овозларнинг 53 фоизини олиб, ғалаба қозонди.

46 яшар Кэмпбелл хоним Канада тарихида аёллардан биринчи Бош вазир бўлиб қолади. Ҳозирги ҳукуматда у мудофаа вазири эди.

(ЎзА).

• Долзарб мавзуда суҳбат

КАРВОН СЎҚМОҚЛАРИДАН ЗАМОНАВИЙ ШОҲЙЎЛЛАРГАЧА

«ЎЗАВТОЙЎЛ» КОНЦЕРНИ МУТАХАССИСЛАРИ ЯНГИ ШОҲЙЎЛЛАР ҚУРИШ УЧУН ҚАДИМИЙ ХАРИТАЛАРДАН ВА ЗАМОНАВИЙ ЭЛЕКТРОН ТЕХНИКАСИДАН ФОЙДАЛАНМОҚДАЛАР, БУ ЭСА ХАТОЛАРГА ЙЎЛ ҚЎЙМАСЛИК, ЙЎЛЛАРНИ ИЛОЖИ БОРИЧА РАВОН ҚИЛИШ ИМКОНИНИ БЕРАДИ

Йўл қурилиши соҳасидаги америкалик етакчи мутахассисларнинг фикри шундай: АҚШ биринчи даражали автомобиль шоҳйўлларининг кенг тармоғини барпо этмагунча камбағал мамлакат эди. Дарҳақиқат, шаҳар ва қишлоқларни, бутун-бутун минтақаларни боғловчи йўл жамият учун ҳаётий муҳим омилдир.

Хўш, бизнинг юртимизда бу соҳадаги ишлар қай тарзда, ҳозирги иқтисодий таназзул шароитида йўл ходимлари қандай ишлашмоқда? «Ўзавтойўл» концерни бошқарувининг раиси Р. ЮНУСОВ билан ЎзА мухбирининг суҳбати шу ҳақда.

— Рустам ака, нечундир йўл ходимлари доимо бир чеккада туришади, оммавий ахборот воситалари уларга камроқ эътибор беришади. Ҳолбуки, Ўзбекистонда яшовчи ҳар бир киши ҳар куни йўллардан фойдаланади. Бироқ, афсуски, уларнинг ҳаммаси ҳам шоҳйўлларнинг аҳамияти ҳақида унчалик ўйламайди. Бу — тасодифми ёки қонуниятми?

— Қонуният бўлса керак. Чунки бошқа тармоқларнинг вакилларидан фарқли равишда, биз одатда сояда қолиб кетамиз. Гарчи жазирама офтобда ва шамолда, қаҳратон қишда ҳам ишлашимизга қарамай, сояда турамиз. Йўлларни, бинобарин, йўл қурувчиларни ҳам ҳамма шунчаки ўз вазифасини бажарувчи кишилар деб билади. Аммо ҳақиқатда бундай эмас, ривожланган мамлакатларда кўпинча иқтисодий салоҳиятта шоҳйўлларнинг ҳолатига қараб баҳо берилади. Бу йўлларнинг сифати нақадар юқори бўлса, мамлакат шу қадар бадавлат бўлади, бу шунчаки дабдабали сўзлар эмас, сифатли йўллар юкни қисқа муддатда ва самарали равишда манзилга етказиш, техникани яхши сақлаш, ёнилғи-мойлаш материалларини тежаш имконини беради. Яхши йўлларнинг хосиятини санаган билан адо бўлмайди. Ўзбекистон ҳақида гапирадиган бўлсак, у йўлларининг ҳолати жиҳатидан собиқ Иттифоқнинг энг яхши республикалари жумласига кирар эди. Биздаги йўллар, масалан, Россиядаги, Украинадаги, Қирғизистондаги йўллардан анча яхши... Бу —оқилона давлат сиёсатини, корафта ходимлар мавжудлигининг натижасидир...

Ҳозир ихтиёримизда 42 минг километр автомобиль шоҳйўллари бор. Уларни яхши ҳолатда сақлаш асосий вазифамиздир.

— Бироқ сўнгги вақтларгача собиқ вазирлик, эндиги концерн, асосан, йўллар қуриш билан шуғулланиши керак, деб ҳисобланар эди...

— Шу ўринда тарихга бир назар ташлаш жоиз. 80-йилларнинг ўрталарида биз Иттифоқда «ғалва кўтарувчи» номини олиб қолган эдик. Москвага бориб, Марказий статистика бошқармасига, Давлат режа комитетига, Вазирлар Кенгашига мурожаат қилдик, тармоқнинг фаолиятини қайтадан кўриб чиқиш, одат бўлиб қолган кўпдан-кўп ҳисобот тузишдан воз кечиш кераклигини айтдик. Бир мисол: тармоқнинг иши 466 та моддага қараб баҳоланар эди. Уларнинг ҳаммасига чиқимдорлик механизми асос қилиб олинган эди. Ўшанда бизга: «Нега овора бўлиб юрибсизлар, ҳа, ёмон яшаяпсизларми?» деб таъна қилишган эди. Масала шу тарзда қўйиладиган бўлса (бу ишнинг қоидалари 1931 йилда белгилаб берилган эди), тармоқ ҳалокатга учрайди, деб исботлашга уриндик. Бу қоидаларнинг маъноси нима? Ҳамма нарса битта кўрсаткичга — маблағларни ўзлаштиришга қаратилган эди. Буни қаранг, амалда бажарилган ишга эмас, балки ўзлаштирилган миллион-миллион сўмларга қараб фикр юритилар эди! Иш шу тахлитда қўйилганида қурувчилар кўприк тўсинларини арзонроққа, Тошкентдан олиш ўрнига Благовешченскдан келтиришлари манфаатлироқ эди. Хомашё ва материалларнинг нархи нақадар юқори бўлса, ҳар бир ишловчи ҳисобига чиқадиган кўрсаткичлар ҳам ошаверар эди. Беъманилик шу даражага етиб борганди!

Хуллас, юқори идораларнинг остонасига бораверишдан ҳеч қандай наф бермади. Биз мушкул аҳволдан қутулиш йўлларини излай бошладик. Нақадар қийин бўлмасин, жаҳондаги илғор тажрибани ўргандик, ўзимизга хос усулларни ишлаб чиқдик. Хўш, бу усуллар нималарга асосланган эди?

Ҳамма, ишни қайта бошидан жой-жойига қўйиш керак эди. Чунончи, меҳнатга қилинган чиқимларни эмас, балки унинг натижаларини режалаштириш лозим эди. Бу — масаланинг бир томони. Иккинчи жуда муҳим томони шу эдики, ундириб олинадиган йўл солиқлари кулдек сочиб юборилмай, ҳақиқий самара бериши кераклигини рўй-рост айтиш зарур эди. Бу қийин жараён бўлди. Биринчи галда барча йўлларнинг ҳолати компьютерлар ёрдамида тўла-тўкис ҳисоб-китоб қилинадиган бўлди, одамларнинг ўз бурчларига муносабати ўзгартирилди. Ходимларимиз дастлабки пайтларда одамлар йўлни эмас, балки йўл одамларни бошқараётганидан иборат энг оддий ҳақиқатни тушуна олмадилар! Эҳтимол, бу мисол унча тўғримасдир, аммо тармоғимизни меҳмонхонага қиёслаб кўрсак ҳаммаси равшан бўлади. Меҳмонхона ходимлари унда меҳмонлар яшаши учун сақланади. Меҳмонхона бўлмаса унда хизмат қилишнинг ҳожати ҳам бўлмайди.

Хуллас тушунчаларнинг ўзгариши, одамлар психологиясининг ўзгариши жўн ўтмади. Лекин натижага эришилди. Ишлаб чиқилган бал тизими эндиликда бригадаларни, участкаларни, бошқармаларни йўлларни яхши ҳолатда сақлаб туришга рағбатлантирмоқда. Ким яхши ишласа, иш ҳақига салмоқли қўшимча олмоқда, ким ёмон ишласа, иш ҳақи шунга яраша кам бўлмоқда.

— Сиз республикада биринчи бўлиб йўлларга хизмат қилишни тўла компьютерлашга ўтдингиз. Унинг моҳияти нимада?

— ЭҲМга 42 минг километр йўлнинг қирқ беш хил кўрсаткичлари киритилган: бу йўллар қачон обдон, қачон ўртача ва жорий таъмирлангани, улардан қанча машиналар ўта олиши каби маълумотлар ЭҲМга жойланган. Буларнинг ҳаммаси мавжуд тармоқларни тўла сақлаб қолишга, йўлларни яхши ҳолатда сақлаб туришга имкон беради. Хуллас, харажатлар юз баравар қопланиб кетмоқда.

Яна бир муҳим жиҳати бор. Биз марказий аппаратни уч баравардан кўпроқ қисқартириб, унинг фаолиятини тубдан ўзгартирдик. Эндиликда марказий аппарат вилоятлар ва туманлар бўлинмалари учун фармойиш берадиган идорадан ишончли ва юқори малакали ҳамкорга айланди. Вазифаларимизнинг ўзгарганига алоҳида эътибор беришингизни хоҳлайман. Ҳозирги мураккаб иқтисодий вазиятда биз кенг кўламда янги йўллар, кўприклар ва бошқа иншоотлар қура олмаймиз, ҳолбуки қийинчиликлар пайдо бўлишини пайқаб, олдиндан тайёргарлик кўриб қўйганмиз. Яъни хом ашё ва техникани бир неча йил муқаддам арзон нархларда сотиб олганмиз. Умуман бошқа тармоқларнинг вакиллари ҳар куни дуч келаётган муаммолар бизда йўқ. Янги буюртмаларга келганда эса, улар етарли. Фойда олиб ишлаяпмиз.

— Шундай бўлса ҳам, келинг, тармоқнинг асосий вазифасига қайтайлик...

— Яна бир мисол келтираман. Йўл четларини яхши ҳолатда сақлаш, йўл белгиларининг мавжудлиги йўллар машиналар ўтиш қобилиятини 20 фоиз оширади. Йўлнинг текислиги тўғрисида гапирмаса ҳам бўлади. Ҳайдовчини йўл қандай ремонт қилингани эмас, балки белгиланган маррага қийналмай вақтида етиб бориш ташвишга солади. Биз худди ана шуни кўзлаб ишламоқдамиз.

— Рустам ака, лекин сиз янги йўл қуришдан бош тортаётганингиз йўқ. Бунинг устига ҳозир Ўзбекистон ҳамда Марказий Осиё минтақасидаги қўшни давлатларни Покистон, Эроннинг катта портлари билан боғлайдиган йўллар лойиҳалари тайёрланмоқда...

— Ана шу лойиҳаларни тайёрлашга киришишдан олдин биз ҳозирги хариталарни диққат билан ўрганишдан ташқари қадимий манбаларга, жумладан, машҳур «Бобурнома»га мурожаат қилдик. Республикамиз Президенти Ислом Каримов Ўзбекистон ҳамиша савдо йўллари марказида бўлганлигини бир неча бор таъкидлади. Муҳим карвон йўллари республика ҳудудидан ўтган. Биз шу карвон йўлларини ўрганиб, аждодларимиз энг оқилона ва хавфсиз йўлни танлаганлар, деган хулосага келдик. Табиийки, барча маълумотларни компьютерга жойлаб, унинг ёрдамида ахборотларни ишлаб чиқдик. Тафсилотларига тўхталиб ўтирмайман, чунки жанубий мамлакатларнинг портларига борадиган йўлларни қуриш хусусида муаммолар мавжуд. Аммо биз ҳозирнинг ўзидаёқ Покистондаги Карочи, Эрондаги Бендер-Аббос портларига борадиган Евроосиё йўлларининг лойиҳаларини тайёрлаб қўйганмиз. Улар қанчалик мураккаблигини кўрсатиш учун бир неча рақам келтираман. Афғонистон орқали ўтадиган йўлнинг 615 километрлик қисмида 15 миллион куб метр тупроқни суришга, 50 та кўприк қуришга тўғри келади.

Республикани Шимолий Хитой билан туташтирадиган автомобиль йўлининг қизиқарли лойиҳаси бор. Бу —Андижон—Ўш —Қашғар йўлидир. Мутахассисларнинг фикрича, бу йўлнинг фойдаланишга топширилган қисмлари жаҳон андазаларига мос келади. Туркманистонлик касбдошларимиз лойиҳасини рўёбга чиқаришга ҳам киришмоқдамиз. Яъни Ашгабат-Кўҳна Урганч автомобиль йўлини янгилашга тайёргарлик кўряпмиз. Қозоғистонлик ҳамкорларимизнинг ҳам қизиқарли таклифлари бор.

Хуллас, ишларимиз кўп. Чунки, қурилган йўл ҳеч қачон тугамайди, бир-бирига туташиб кетаверади.

КЕЧМИШДАН ҚОЛГАН АРМОНЛАР

(ТОҒАЙ МУРОДНИНГ «ОТАМДАН ҚОЛГАН ДАЛАЛАР» РОМАНИНИ ЎҚИБ...)

«Отамдан қолган далалар» муаллифи бу асарни ёзишдан кўзлаган муддаоси устида тўхталиб, «Бирлашган Миллатлар Ташкилоти аъзоси — Озод Ўзбекистон учун битдим... Кўнглимда эл-юртим йўлида нимаики дардим бор — барини ушбу романимда тўкиб солдим», — дейди. Бу лўнда эътирофда романнинг асосий руҳ, пафоси аниқ-равшан ифодаланган. У Оллоҳ инъом этган энг улуғ неъмат — мустақиллигини, эркини, озодлигини бой берган, босқинчилар бўйинтуруғини бўйнига илган эл-юрт бошига тушган бало-офатлар, мислсиз хўрликлар, истибдод исканжасида қолган халқ чеккан заҳматлар туфайли адиб дилидаги оҳ-армон, нола-фиғон, салкам бир ярим аср давом этган империя зуғумига қарши зўр нафрат-туғён каби янграйди.

Гарчи муаллиф роман устидаги ишни 1986 йили бошлаган бўлса-да, 1991 — истиқлол йилида интиҳосига етказгани, асар 1993 йили дунё юзини кўргани тасодифий эмас.

Роман марказида Деҳқонқул тақдири туради, асар воқеалари ҳаёти, тақдир-қисмати, руҳий дунёси она ер, киндик қони тўкилган муқаддас тупроқ билан мустаҳкам боғлиқ, ўзбекнинг рамзи дегулик меҳнаткаш, заҳматкаш инсон — бош қаҳрамон Деҳқонқул тилидан сўзлаб берилади. Деҳқонқул ҳикоясини ўз саргузаштларидан эмас, балки анча наридан — бобоси Жамолиддин, Отаси Сурхони Ақраб тарихидан бошлайди. Чунки Бобо ва Ота тарихини эсламай ва сўзламай туриб Деҳқонқул қисмати, характери маъносини англаш, англатиш қийин.

Бобо — Жамолиддин — Оқпошшо истилоси даврининг жонли шоҳиди. У — туғма меҳнаткаш деҳқон, имон-эътиқоди бутун шахс. Муаллиф Қодирийдан илҳомланиб, Жамолиддин меҳнаткашлигини унинг кетмони довруғи орқали таърифлайди. Бир қарашда меҳнатдан бош кўтармайдиган, тоат-ибодатдан бошқасини билмайдигандек кўринган бу одам юрт тақдири ҳақида ҳам ўйлайди, ўзининг Ватан туйғусини, инсонлик шаънини баланд тутади, юртининг покиза тупроғи, тиниқ оқиб турган сувлари бешарм, бефаҳм келгиндилар томонидан булғанганида ўзини қўярга жой тополмайди; содда оломон таҳқир ва зулмга қарши бош кўтарганида беихтиёр улар сафида бўлади; охири шафқатсизлик, хўрлик, таҳқир надоматларга тоқат қилолмай, босқинчилар оёғи етмас ерларни қўмсаб, қанчалар оғир бўлмасин, туғилган юрти — гўзал Фарғонани ташлаб бош олиб кетади...

Ота—Ақраб — қизил империя салтанатининг таркиб топиш даври гувоҳи. У қўли гул боғбон. «Отамиз қадамиш чўп ниҳол бўлади. Отамиз қарамиш дарахт шиғил-шиғил бўлади. Отамиз кесмиш ток шокила-шокила бўлади. Отамиз қирқмиш гул шода-шода бўлади», — дейди ифтихор ила Деҳқонқул. Шу билан баробар, ота — Ақрабда ҳам она Ватан, фуқаролик туйғуси баланд, юртнинг мустақиллиги, озодлиги деб қизил офатга қарши жангга киради, эл-юртига, она заминга, оиласи, фарзандларига чексиз садоқатини намоён этиб, эътиқоди, матонати билан ёвларини ҳам қойил қолдириб, мардона туриб жон таслим этади...

Мана энди гал Деҳқонқул таърифига келади. Деҳқонқул — шўролар даврининг одами. Хўш, у отаю бобосидан нималарни мерос қилиб олди? «Социалистик ҳаёт тарзи» шароитида у нималарга эришди-ю, нималарни бой берди? Деҳқонқулга улардан фақат меҳнаткашлик хислатигина ўтган, холос. Ота-боболарга хос юртсеварлик, эрксеварлик, инсоний ғурур, ўзликни англаш ҳисси унда бутунлай барҳам топган. Унинг тақдири, табиати, аҳвол-руҳияти билан таниша бориб, беихтиёр улуғ шоир Чўлпоннинг мана бу сатрлари, алам тўла саволлари ёдга тушади. «Нима учун кўзларингда туташгувчи олов йўқ?», «Нима учун ғазабингни уйғотмайди оғу-йўқ?»; «Нима учун борлиғингда бу даража бузғунлик?»; «Нима учун ўч булути селларини ёғдирмас?»; «Нима учун куч тангриси бор кучила солдирмас?»; «Нима учун ёвларингни бир замон йўқ қилғундай темирли ўч йўқ, сенда?»

Ёзувчи бутун роман давомида мана шу дардли саволларга жавоб ахтаради. Дадил айтиш мумкинки, Деҳқонқул образи — ўзбек адабиётида жиддий бадиий кашфиёт. У тоталитар тузум сиёсати тарбиялаб етиштирган «янги инсон» тимсоли; мустабид ҳокимият мунофиқона мафкурасининг тирик қурбони.

Ёзувчи адабиётимизда урф бўлган йўлдан бормайди, ўз қаҳрамони ҳаёти орқали даврни, «социалистик жамият тарихини ифодалаш»ни ўз олдига мақсад қилиб қўймайди. Совет ҳокимияти йилларининг «муҳим паллалари» атайин четлаб ўтилади, фуқаролар уруши йилларида ақлини таниган болакай 60-йилларда ҳам болакайлигича қолаверади, бу ҳол ўқувчига асло «мантиқсизлик» бўлиб туюлмайди. Ёзувчини биринчи галда Деҳқонқулни қул, мўте қилиб шакллантирган ҳаётий омиллар қизиқтиради.

Деҳқонқулни, аввало партияга, шўролар ҳукуматига, улуғ оғага ҳурмат, садоқат руҳида тарбиялашган, унга Ленинни ота, Крупскаяни она деб ўргатишган, ўланлапарларни эмас, «партия—совет қўшиқлари»ни тинглаб, айтиб тили чиққан, уйқудан турганда ҳам, уйқуга ётиш олдидан ҳам, тўю маъракаларда ҳам партия, доҳий, улуғ оғага таъзим, салом билан йўғрилган мадҳиялар қулоғига қуйилган; юрти дунёда энг озод, ҳур, тўқ-фаравон эканига, 80-йилларга бориб коммунизмда яшашига ишонтиришган... У бора-бора сўз билан амал орасидаги зиддиятни сезган, кўрган; тенгдошлари қатори ўқишни қўйиб, пахта далаларидаги, заҳарли химикатлар ёмғири остидаги «ҳур меҳнат» гаштини нима эканини гўдаклигидаёқ татиган, шу «шонли меҳнат»га меҳр-муҳаббат руҳидан вояга етган. Салгина бўлсин, бу машаққатлардан ўзини четга олганида босмачининг, совет тузуми душманининг ўғли деб ҳақорат қилинган; бу хилдаги дағдағалар кўнглидаги қаршилик кўрсатиш туйғусини бутунлай сўндирган... Шу тариқа Деҳқонқул ўзига хос манқурт бир кимса бўлиб етишади.

Кейин, шунчалар фидойи меҳнаткаш Деҳқонқул нега кўзимизга қаҳрамон эмас, аянчли бир кимса бўлиб кўринади, ўқувчида фахр-ифтихор эмас, ўкинч туйғусини қўзғотади? Бутун гап мана шунда. У ким учун, нима учун бетиним тер тўкаётганини, ҳоли не кечаётганини ўйлаб ҳам кўрмайди. У карахт бир ҳолга тушиб қолган. Теварак-атрофида, ҳаётда нималар бўлаётганлиги, ҳақ ва ноҳақ ишлар, адолатсизликлар, яқин кишилари, аёли, фарзандлари ҳоли-аҳволи уни мутлақо қизиқтирмайди. Идеологиянинг мунофиқона ёлғонларига асло парво қилмайди, бемаъни кўрсатмаларига қаршилик кўрсатолмайди: мунофиқ қаламкашларнинг дала шунқорлари ҳақидаги мунофиқона очерки ҳам, москвалик киночиларнинг машъал бригада ҳаётига бағишланган бошдан-оёқ ёлғонга қурилган картинаси ҳам уни ажаблантирмайди, аксинча картинадаги сохта ролни ижодчилар айтгандай қилиб ҳеч қийналмай ижро этиб беради. Ўзининг, ҳамқишлоқларининг ўта ночор аянчли турмушини кўриб-билиб туриб «Мунча ширин экан бу Совет даврони, Мамнун яшар ҳар инсон—йўқдир армони» сингари қўшиқларни бепарво тинглайверади. Машъал бригадир бўла туриб қўли қисқалигидан, мотоцикл олишга қурби етмаганидан, аёлининг оддий сўровларини бажо келтиролмаётганидан, бугина эмас, қозони гўшт кўрмаётгани, болалари тўйиб овқат емаётганлигидан изтиробга тушмайди. Марказга, кўрик-кенгашга ижарага олинган кийимларни кийиб боришдан ор қилмайди. Кенгашдаги иштироки ҳам маълум — тўрига қараб ўтиради, тўридагилар чапак чалса, у ҳам чапак чалади, тўридагилар оёққа турса, у ҳам оёққа туради...

Тўғри, унда ҳам гоҳо ота-бободан қолган ғурур андак уч беради; бироқ у шаҳарга бориб, тўр шляпа билан баҳмал сўзана сотиб олишу, телбаларча баҳмал сўзанани шартта йиртиб оёғига пайтава қилиб ўраш, телеэкранда кўринган Америка президентига бошдаги шляпасини олиб силташдан нарига ўтмайди. Бу қўли очиқ, меҳмондўст, танти ўзбек емай, ичмай топганини меҳмони олдига қўяди, меҳмони оёғи остига қўй сўйиб керилади, аммо меҳмонлар учун бозордан олиб келган икки дона хурмони деб етим ўғилчасини уриб, оғзи-бурнини қонга белайди.

Хўш, бу хилдаги «тантилик», «саховат», қулларча эрксиз меҳнат, шўроларга садоқат, маънавий карахтлик, қарамлик, мутелик туфайли у нималарга эришди?! Оддий орзулари ушалмаган вафодор аёли турмуш ситамлари, машаққатларидан тўйиб, ўзига ўт қўйди, тўйиб овқат емай оёққа турган ўғлонлари (ўғлонлардан бирининг исми Қулмат!) очкўз, дардманд бўлиб етишмоқда; ўзи эса ҳалол, фидокорона меҳнатлари эвазига юлғич, порахўр деб айбланиб, қамоққа олинади, айтиб адо қилиб бўлмас, тилга олиб бўлмас қийноқ, хўрликларга гирифтор этилади, уни ўз тезагини ейишга мажбурлайдилар, эркаклик шаънини топтайдилар... Бу шўрлик банда шу даражага бориб етганки, уни қамоққа олиб кетаётганларида ҳам даладаги ишини, пахта теримини ўйлайди; қамоқдаги азоб-уқубатлар пайтида ҳам «ленинча адолат»га умид боғлайди, шунча хўрликлардан кейин ҳам даласига, меҳнат қучоғига қайтиш хаёли билан нафас олади.

Қисқаси, Деҳқонқул қисмати, карахт ҳолати — табиати тасвири — империя сиёсати, «социалистик ҳаёт тарзи», миллатни, миллий туйғу, қадриятларни топташга қаратилган, чиройли шиорларга ўралган, аслида геноциддан иборат мунофиқона коммунистик мафкура устидан чиқарилган зўр айбномадир. Мустақиллигини йўқотган халқ, ўзлигидан узоқлашган, фикрлашдан тўхтаган, итоаткор кимсанинг охир оқибат келадиган манзили шу! Ёзувчи Деҳқонқул қисмати орқали шу фикр-ғояни ўқувчини ларзага солар бир тарзда ифода этган.

Романнинг бетакрор ифода тарзи, тили, тасвир оҳанги, образлари кўп баҳс, фикр-мушоҳадаларга озуқ беражаги турган гап. Кейинги пайтларда адабиётимизда анъанавий ифода йўллари, классик реализм тажрибаси эскирди, ўз хизматини адо этиб бўлди, деган гаплар қулоққа чалина бошлаган эди. «Отамдан қолган далалар» сабоғи шундан далолат берадики, ҳали бизда анъанавий реализмнинг имкониятлари, очилмаган қирралари беҳад кўп экан; шахсни жамият, ижтимоиёт, сиёсат, мафкура билан алоқадор ҳолда бадиий татқиқ ва таҳлил этиш йўллари асло эскирмаган экан.

Тоғай Мурод «Юлдузлар мангу ёнади», «От кишнаган оқшом», «Ойдинда юрган одамлар» қиссаларида она тилимизнинг ҳали адабиётга кирмаган, насрга кўчиб ўтмаган янгича ифода, оҳангларини кашф этган эди, бу романда эса ўша тажрибалар яна кўп бохори тўкилмаган жилолар билан бойиб, ўзига хос адабий ҳодиса тусини олган.

Мазкур мақола бугунги адабиётимизда қувончли воқеа бўлмиш бу романнинг чуқур илмий таҳлили эмас, балки уни ўқишда туғилган илк таассуротлар изҳори, асарнинг мўъжаз шарҳи, холос. Ўзини истиқлол даврига дахлдор деб санайдиган, сўз санъатини қадрлайдиган мустақил юртнинг ҳар бир фуқаросини «Ёшлик»нинг шу йил 1—3-сонларида босилган бу романни албатта ўқиб чиқишга, асар устида мустақил фикр-мушоҳада этишга даъват этар эдим.

Умарали НОРМАТОВ.

• Тарихингдир минг асрлар ичра пинҳон ўзбегим

САЛТАНАТНИНГ ЖАСОРАТЛИ СОҲИБИ

Ҳусайн Бойқаро ва унинг маънавияти борасида биз, асосан, унинг мактабдош дўсти ва синфдоши Алишер Навоий даври ва ижодий фаолиятига суяниб фикр қилиб келдик. Сир эмаски, шу кунгача яратилган асарларнинг аксариятида Темур ва темурийлар фаолиятини салбий ва нохолисона қобиққа ўраб кўрсатишга ҳаракат қилинди.

Фақат бугунга келиб, бошқа темурийлар қаторида Ҳусайн Бойқаро салтанатининг ҳам ички ва ташқи сиёсати, унинг шахс сифатидаги инсоний фазилатлари ва маънавий дунёси ҳақида ҳаққоний фикрлар айтила бошланди.

Бу борада олимларимиздан Абдурашид Абдуғаффоров («Ижодкор Темурийлар», 1991), Суйима Ғаниева («Тенгри паноҳ ўлсин анга», 1991), Турғун Файзиев («Ҳусайн Бойқаро тарихи ва фожеаси», 1992) ибратли ишлар қилдилар. Қуйида биз ушбу маълумотлар ва тарихий адабиётларга таянган ҳолда, Ҳусайн Бойқаронинг шахсияти ҳамда амалий-ижтимоий фаолиятининг айрим қирраларини сиз азиз муштарийлар ҳукмига ҳавола қилмоқдамиз.

Маълумки, Ҳусайн Бойқаро Хуросон ҳудудида 37 йил (1469—1506) давомида ҳукмронлик қилди. У Амир Темурнинг ўғли Умар Шайх Мирзонинг эвараси эди. Ҳусайн ёшлик йилларини улуғ бобокалонимиз, буюк давлат арбоби, улкан мутафаккир шоир Алишер Навоий билан бирга ўтказади. Улар Ҳиротда 1454 йилда мактабни битиргач, ўша даврдаги Хуросон ҳукмдори, Шоҳруҳнинг невараси, табиатан маърифатпарвар Абулқосим Бобур саройида биргаликда хизмат қила бошлайдилар. Орадан икки йил ўтиб Абулқосим Бобур Машҳадга жўнайди. У билан Ҳусайн Бойқаро ва Алишер Навоий ҳам бирга кетади. 1457 йилда Абулқосим Бобур Машҳадда вафот этади. Шундан сўнг Ҳирот тахтини Мироншоҳнинг набираси Мовароуннаҳр ҳукмдори Абусаийд Мирзо эгаллаб, Хуросонни ўз ҳокимиятига қўшиб олади ва Ҳиротни пойтахт қилади. Бундан норози бўлган Ҳусайн Бойқаро Хуросон тахтини эгаллашга тайёргарлик кўра бошлайди. 1469 йилда ғарбий Эронга қилинган жанг вақтида Султон Абусайид Мирзо ҳалок бўлади. Шундан сўнг Хуросон тахтини Султон Ҳусайн Бойқаро эгаллайди.

Ҳусайн Бойқаро давлати шимолда Хоразмдан тортиб, жанубда Қандаҳор ва Сейистонгача, шарқда Балх ва Ғазнадан ғарбда Дамғонгача бўлган ҳудудни ўз ичига олган эди. Тарихий манбаларнинг маълумотича, Султон Ҳусайн Бойқаро темурий шаҳзодалар орасида жасоратли, мард, одил ва тадбиркор салтанат соҳиби бўлган. Хўш, Ҳусайн Бойқаронинг ички дунёси, ҳаётдаги маънавияти қандай эди?

У нафақат салтанат соҳиби, балки иқтидорли шоир, ўз даврининг билимдон кишиларидан бири эди. Ҳусайн ўзининг барча ғазалларини дўсти Алишерга ўхшаб туркийда битиб, «Девони Ҳусайний» номли тўплам қилди. У Навоийга бағишланган «Рисолаи Ҳусайний» номли насрий асарида давр, ҳокимият, сиёсат масалалари, маданият, адабий ҳаёт ҳақида фикр юритади. Ўша рисоласида у Алишер Навоий кўмагида салтанатда зулмпешалик, тажовузкорлик сиёсатига барҳам берилганлигини таъкидлайди. Бойқаро «Мамлакат ва салтанат истиқболи ҳақида қайғурар экан, дастлабки тадбирлар қаторида мадрасалардаги тартиб, мударрис ва талабалар шароити, ўзга ерлардан келиб билим олувчилар аҳволига оид масалалар ҳақида фикр юритади. Замонасида бинокорлик, маданият ва адабиётнинг кенг ривожлантирилганлигини алоҳида таъкидлайди. Мингга яқин ижодкорларнинг яратувчанлик фаолиятлари хусусида фахр ва ғурур билан кўз юритади... Алишер Навоий ила бир замон ва бир мамлакатда яшаётганидан Оллоҳга шукрлар қилади», деб ёзади. Суйима Ғаниева «Тенгри паноҳ ўлсин анга» мақоласида.

Ҳусайн Бойқаро ўз замонасида она тили туркий тилнинг кенг ривож топишига ҳам ибратли саъй-ҳаракатлар қилган. У Алишер Навоийнинг ушбу тилда ижод қилганлигини мадҳ этиб, бунинг халқ наздидаги тарихий бурч эканлигига алоҳида эътибор беради. Бойқаронинг фармони олийси билан туркий тил девон тили — Давлат тили деб эълон қилинади. Шунингдек, Ҳусайн Бойқаро саройида замонасининг етук ижодкорлари, олиму фозиллар, созанда ва хонандалар иштирокида адабий йиғинлар мунтазам равишда ўтказиб турилган. Асосан, шеърхонликка бағишланган бу гўзал одатни Навоий Темурдан Ҳусайн Бойқарога қолган мерос-анъана деб таъкидлайди. А. Абдуғафуров «Ижодкор темурийлар» мақоласида Навоийдан шундай маълумот келтиради: «То олам аҳли билғайдирларким, султон соҳибқиронғаким, мажолисда пайдар-пай хўб абёт ва яхши сўзлар дармаҳал воқеъ бўлур, дағи маврўсийдурким, нисбатни ул жади бузургворга (улуғ бобога, яъни Амир Темурга) тузатур».

Навоийнинг бу маълумотлари Ҳусайн Бойқаро маънавиятида фақат қора бўёқларни кўриш тўғри эмаслигини, уни адабиёт ва санъат завқу-шавқидан бебаҳра, маънавий чекланган шахс сифатида талқин этилиши ҳақиқатга мувофиқ келмаслигини яна бир бор кўрсатади. Навоий ўзининг ушбу асарида Амир Темур, Шоҳруҳ Мирзо ва Ҳусайн Бойқаролардан ташқари яна йигирма нафар темурийзодалар шеърий иқтидорга эга бўлиб, бадиий ижод билан ҳам шуғулланганлигини таъкидлайди, ҳар бири қолдирган адабий мерослардан намуналар келтиради. Шунингдек, у Ҳусайн Бойқаронинг катта ўғиллари Бадиуззамон Мирзо (1458—1511) ва Шоҳғариб Мирзо (1471—1489)лар ҳақида ҳам ижобий фикрлар билдиради. Навоий Бадиуззамон Мирзонинг юксак инсоний фазилатларини қайд этаркан, унинг хулқ-атворда етук ва маънавий бой шахс бўлганлигини таъкидлайди. Бадиуззамон Мирзонинг шоирлик иқтидорини «Табъи назм услубида мулойимдир», дея юқори баҳолаган Навоий далил сифатида унинг форсий ва туркийча ғазалларидан мисоллар келтиради. Жумладан унинг:

Эй сабо, гар сўрса ҳолим
шамман ул сарвиноз,
Эврулиб бошиға мен
саргаштадин еткур ниёз —

байтининг ниҳоятда равон, мукаммал ёзилганлиги ҳақида сўзлайди. Навоий Шоҳғариб Мирзо шахсияти ва ижодига, фаолиятига ҳам юқори баҳо бериб, уни «назм ва насрда назири маълум», яъни назири йўқ, беназир эди, дея эътироф этади. Дарҳақиқат, Шоҳғариб қаламига мансуб бўлган қуйидаги байт Навоий тавсифномасига тўлиғича мос келади,

Қайси бир гулчеҳра ул
гулбарги хандонимча бор,
Қайси бир шамшод қад сарви
хиронимча бор!

Захириддин Муҳаммад Бобур ҳам Шоҳғариб Мирзонинг «Ғарибий» тахаллуси билан қалам тебратиб, девон ҳам тартиб қилганлиги, туркий ва форсийда шеър айтганлиги тўғрисида маълумот беради.

Кўриб турибмизки, Ҳусайн Бойқаро хонадонида илм-маърифат, хусусан шеърият ниҳоятда қадрли бўлган. Фақат Бойқаронинг ўзигина эмас, балки унинг бир қатор фарзандлари ҳам бадиий ижод билан муваффақиятли шуғулланганлар, айримлари эса ҳатто шеърий девон тузиш даражасига ҳам кўтарила олганлар.

Айни пайтда, Ҳусайн Бойқаро хонадони аъзоларининг ички дунёси ва фаолиятидаги фазилатлар ҳамма вақт ҳам шаффоф сувдек тиниқ, осмон каби мусаффо бўлган, деб бўлмайди. Бунинг тарихий асослари бор эди, албатта, Султон Ҳусайн Бойқаронинг 14 нафар ўғли бўлиб, улар бошқа-бошқа оналардан туғилган эдилар. Бинобарин улар орасида ҳамжиҳатлик йўқ эди. Ака-ука шаҳзодалар орасида оналар боис тез-тез низолар содир бўларди, айрим ҳолларда ота билан ўғиллар ўртасида ҳам низолар чиқиб, жангу-жадаллар билан тугарди. Бу эса Бойқаро салтанатини кундан кунга ҳолдан тойдирарди. Ҳусайн Бойқаро фаолиятининг сўнгги йиллари ҳақидаги қуйидаги далилларга ҳам эътибор берайлик. Бойқаро дўсти Алишер Навоий вафотидан сўнг унинг ижодий хотирасини абадийлаштириш мақсадида ҳиротлик тилшунос олим Толи Имонийга яхши бир туркийча қомусий луғат тузиб чиқишини буюради. Бу қомус «Бадойи-ул-луғат» деб ном олади. Султон Ҳусайн луғат тузишдан уч мақсадни — Хуросон ва Мовароуннаҳрда ўша даврда туркийча ўзбек тили мақомини мустаҳкамлаш, Алишер Навоий давридаги туркийча ўзбек сўзларининг ёзилиш ва талаффузи ҳақида келгуси авлодларга маълумотлар қолдириш, эски туркий алифбоси ҳақида маълумот беришни кўзлайди.

Таниқли тарихчи олимимиз Турғун Файзиев ўзининг «Ҳусайн Бойқаро» номли мақоласида Бойқаронинг ҳукмронлик даврини тарихан икки қисмга бўлади. «Биринчи палласида, — деб ёзади у, — мамлакат ҳудуди ички ва ташқи душманлардан тозаланганини ҳамда сиёсий, иқтисодий ва маданий жиҳатдан қудратли ҳокимият барпо этилганлигини кўриш мумкин. Иккинчи палласида эса, салтанатни бошқаришда беғамлик ва маишатпарастлик аломатлари сезила бориб, бу нуқсонларнинг оқибати ўлароқ, саройда вужудга келган низолар ва ниҳоят ўзаро қирғинбарот жанглар интиҳосида, кундан-кунга салтанат инқирози яқинлашганини кўриш мумкин». Дарҳақиқат, Ҳусайн Бойқаро ҳукмронлигининг сўнгги йилларида саломатлиги ёмонлашиб, куч-қувватидан путур кетади. Ана шундай шароитда у Мовароуннаҳр ҳукмрони Шайбонийхон билан жанг қилишга мажбур бўлади. Аммо Бобо Илоҳий мавзеига етганда 1506 йил 5 май куни 79 ёшда сакта (апоплексия) касаллиги оқибатида оламдан ўтади. Ҳусайн Бойқаро вафотидан сўнг, унинг катта ўғли Бадиуззамон Мирзо (1458—1511) ва суюкли ўғли Музаффар Мирзо (1473—1529) тахтга ўтирадилар. Мамлакатда қўш ҳукмронлик бошланади. Бироқ бошқа-бошқа онадан бўлган ака-ука шаҳзодалар бир-бирига қаттол душман эдилар. 1507 йилда Муҳаммад Шайбонийхон Хуросон ҳудудига бостириб келганда, ҳукмдор шаҳзодалар душманга қарши кураша олмайдилар: Ватанни душман қўлига ташлаб, Бадиуззамон Мирзо Туркияга, Музаффар Мирзо Эронга қочади.

Ҳусайн Бойқаро хонадонининг ҳукмронлиги фожеали тугаса-да, умуман, унинг замонасида мамлакатда бирмунча осойишталик, иқтисодий ва маданий барқарорлик, бунёдкорлик, илм-маърифат ва санъат ривож топди. Айниқса, Ҳиротда шеърият, меъморчилик, ҳунармандчилик ва ижодкорлик гуллаб-яшнади.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, Ҳусайн Бойқаро замонасида Хуросон мамлакати, айниқса, унинг пойтахти Ҳиротда ижтимоий-сиёсий, маданий, иқтисодий камолот ўзининг ўша даврдаги энг юқори поғонасига эришди. Ҳусайн Бойқародек давлат арбоби илму-фан, шеърият, маданий-маърифий ишлар ҳомийси сифатида тарих саҳифасида абадий қолажак.

Ахтам УРОЛОВ,
профессор.
Санджон НОРОВ,
фалсафа фанлари номзоди.

• Сафар таассуротлари

ИСТИҚБОЛГА ЭГА ДЎСТЛИК

Яқинда Туркияда «Эфес, маданият, санъат ва туризм» фестивали бўлди. Унга Ўзбекистондан фольклор гуруҳлари ҳам таклиф этилди.

Ўзбекистон делегацияси таркибида ушбу фестивалда иштирок этган Гулнора Хўжаева ва Фарҳод Рўзиевга бир-неча савол билан мурожаат қилдик.

— Ушбу фестивалнинг ўтказилишидан қандай ният-мақсадлар кўзда тутилган эди?

Г. Х: — Фестивал Туркиянинг қадимий ва гўзал Салжуқ шаҳрида ўтишининг ўз мазмун-моҳияти бор. Бу шаҳарчада юнонларнинг Эфес қалъаси, амфитеатри, парламенти, Биби Марям яшаган зиёратгоҳ жой мавжуд. Салжуқга бир мавсумда икки миллионга яқин сайёҳ келар экан.

Фестивалда қатнашишдан мақсад ўзбек халқининг юксак маданияти, санъати, миллий ўзига хослигини халқаро миқёсда тарғиб қилиш эди. Бир ҳафта давомида ўн минглаб турклар ва хорижлик сайёҳлар ўзбекистонлик санъаткорларни «чўх гўзал», «браво, браво» деб олқишладилар. Фестивал ёпиладиган кун эса 8 ёшли турк қизи Раҳматжон Қурбонов билан бирга ўзбекча қўшиқ куйлади ва томошабинларнинг чексиз олқишига сазовор бўлди.

«Лазги» ашула ва рақс ансамбли, «Бойсун» фольклор-этнографик ансамбли энг яхши жамоалардан деб топилди, шунияm таъкидламоқчимизки, ўзбекистонлик гуруҳларнинг концертлари фестивал доирасида чекланмай, Измир, Ойдин вилоятларида ҳам бўлиб ўтди. «Лазги» ансамблининг бадиий раҳбари Раҳматжон Қурбоновнинг

Туркия — Ўзбекистон
Дўст ўлсун бутун замон —

деб бошланадиган қўшиғи турклар билан ўзбеклар ўртасидаги дўстликнинг рамзига айланди. Бутун томошабинлар нақоратини жўр бўлиб ижро этишди.

— Фарҳод ака, Сизни иқтисодчи олим сифатида Туркиянинг иқтисодиёти, унинг асосий даромад манбалари ҳам бефарқ қолдирмаган бўлса керак.

Ф. Р: — Кейинги 10—12 йил орасида Туркияда сайёҳлик ниҳоят даражада тез тараққий этди. Давлатнинг туризмдан оладиган соф фойдаси 4,5 миллиард АҚШ долларига ёки миллий даромаднинг 1/4 қисмига тенг экан. Барча сайёҳлик иншоотлари хусусий. Фойданинг 50 фоизини давлат солиқ сифатида оларкан. Агар олинган даромадни яна сайёҳликни кенгайтиришга сарф қилсалар, фойданинг бу қисмида солиқ олинмас, янги барпо этилган сайёҳлик корхонаси эса 5 йилгача солиқдан озод этилиши мумкин экан.

Туркия Ўзбекистонга нисбатан 3 баравар кам пахта етиштиради. Лекин 1 килограмм пахтадан 41 фоизгача тола олади. Қишлоқ хўжалиги ниҳоятда ихтисослашган. Бир деҳқон пахта, иккинчиси чигитни ажратиш, бошқаси тола, яна бири тайёр маҳсулот чиқаради. 1 килограмм пахта ўрта ҳисобда 5800—6000 лира туради. Гектаридан 2 миллион лирагача даромад қилиш мумкин. (Ўн турк лираси бизнинг 1 сўмимизга тенг). Бир гектар ердан 4—4,5 тонна арпа, 5—5,5 тонна буғдой олинар экан.

— Бу мамлакатнинг иқтисодий аҳволи ҳақида яна нима дейиш мумкин?

— Аввало шуни айтиш керакки, ялпи миллий маҳсулотнинг кўпайиши давом этмоқда. Чет эллар кўрсатган иқтисодий ёрдамдан оқилона фойдалана билиб, Форс қўлтиғида рўй берган танглик оқибатлари тугатилмоқда. Саноат маҳсулотлари ўсиши сўнгги йилларда 6,1 фоизга етган. Бу мамлакатнинг умум экспортида 17,8 фоизни ташкил этади. Энергетика тўла давлат қўлида. Қазилма бойликлари, металлургия, нефтни қайта ишлаш транспортнинг асосий қисмини ҳам давлат назорат қилмоқда. Айни чоғда хусусий кичик, ўрта ва йирик корхоналарнинг ривожига катта эътибор берилмоқда. Мамлакат иқтисодий тараққиётида енгил саноатнинг салмоқли ўрни бор. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишловчи, истеъмол моллари ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг иқтисодий базаси тобора мустаҳкамланмоқда.

Туркия сўнгги йилларда экспортбоп моллар ишлаб чиқариш ва ҳақиқий бозор иқтисодиёти инфраструктурасини яратишда катта ютуқларга эришди. Аҳоли жон бошига даромад 1048 Америка долларидан 2605 долларга ўсди.

— Ўзбек-турк дўстлик алоқаларига катта ҳисса қўшган мазкур фестивалдан қандай таассуротлар билан қайтингизлар?

— Биринчи таассуротимиз Туркияда Ўзбекистон ва ўзбекларни жуда катта меҳр билан севишларини, Ўзбекистонимизни «ота юртим» деб ҳурмат билан тилга олишлари бўлди. Бу учрашувлар ва концертлар давомида ўзбек-турк дўстлиги катта истиқболга эга эканлигини теран ҳис этдик.

Бундан кейин Туркияга борадиган дасталар дастури оддий концертдан иборат бўлиб қолмасдан, балки ўзбек турмуши ва санъатининг яхлит театрлаштирилган дастури бўлса яна ҳам яхши бўлади.

— Самимий суҳбатингиз учун ташаккур.

Ж. САФОЕВ
суҳбатлашди.

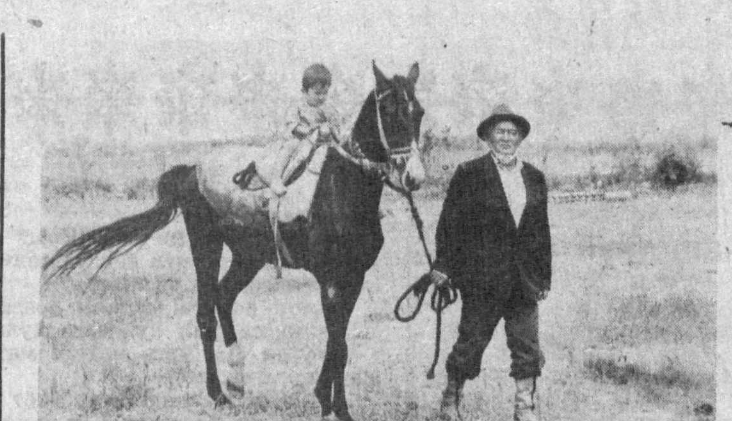

Хўжайли туманидаги Йўлдош Охунбобоев номли жамоа хўжалиги фермерлари ҳақида гап кетганида Илёс ака Байрамов ҳурмат билан тилга олинади. У ёшлигидан чўпонлик касбига ихлос қўйди. Айни пайтда у фермерлик қилмоқда.
СУРАТЛАРДА: фермер Илёс Байрамов неваралари билан далада.

А. ЗУФАРОВ олган суратлар.

• Футбол

ФАРҒОНАЛИКЛАР ОЛДИНДА

БИРИНЧИ табақа жамоалари 13-тур учрашувларини ўтказишди.

Марказий учрашув Марғилонда бўлиб ўтди. Бу ерда лиганинг энг кучли жамоалари ўзаро куч синашдилар. Турнир пешқадами «Атласчи» Термизнинг «Сурхон» жамоасини қабул қилди.

Маълумки, ўтган йили «Сурхон» иқтисодий қийинчилик туфайли яхши ўйин кўрсатолмай, олий лига билан хайрлашишга мажбур бўлган эди. Худди шу муаммо тажрибали футболчиларнинг Сурхондарё воҳасини тарк этишига олиб келганди. Айни кунда Фарғонанинг «Нефтчи» жамоаси ўзагини ҳам шу воҳа футболчилари ташкил этди. Термизда футбол мактабининг фаолият кўрсатаётганлиги вилоятнинг етакчи жамоасининг қайта оёққа туришига замин яратди. Гарчи, етакчи ўйинчилари кетган бўлса-да, кейинги авлод улар ўрнини эгаллаб, «Сурхон» жамоасининг бу йилги баҳсларда яхши қатнашишини таъминлашаяпти.

Футбол мактаби бор юрт қачондир юзага чиқади. Бугун бўлмаса, эртага бу мактаб ўз мевасини беради. Албатта, истеъдодли футболчиларни ўз вилоятининг етакчи жамоаларида ушлаб туриш, кўп жиҳатдан вилоят раҳбарларига ҳам боғлиқ. Шундагина меҳнатнинг самараси кўринади.

«Атласчи» ва «Сурхон» ўртасидаги баҳсда раҳбарлари футболга кўпроқ эътибор бераётган вилоят жамоаси, яъни «Атласчи» ғолиб (3:2) чиқди. Бу ғалабадан сўнг марғилонликлар турнир жадвалида рақибларидан анча илгарилаб кетишди.

Ушбу вилоятнинг яна бир жамоаси «Боғдодчи» ҳам бу турда ғалаба қилиб, турнир жадвалидаги иккинчи ўриндаги мавқеини анча мустаҳкамлаб олди. «Боғдодчи» Қаршининг «Насаф» жамоасини 3:2 ҳисобида мағлубиятга учратди. Қолган учрашувларда қуйидаги натижалар қайд этилди:

«Локомотив» — «Маъданчи» — 1:1, «Олмалиқ» — «Кимёгар» — 1:0, «Савай» — «Ситора» — 1:2, «Шаҳрихончи» — «Машъал» — 2:3, «Норин» — «Зарафшон» — 4:1, «Бахт» — «Прогресс» — 2:0.

Р. ЖУМАЕВ.

Енгил атлетика

КУБОК ТОШКЕНТДА ҚОЛДИ

МАРКАЗИЙ «Пахтакор» ўйингоҳида ёшлар ўртасида Ўзбекистон кубоги мусобақалари якунланди. Олий ўқув юртлари ўртасидаги баҳсларда Тошкент шаҳрининг биринчи жамоаси 218294 очко тўплаб 1 гуруҳ ғолиби бўлди. Тошкент вилояти иккинчи (15574 очко), Тошкент шаҳрининг иккинчи жамоаси учинчи (13343 очко) ўринни эгаллашди. II гуруҳ баҳсларида эса Наманган вилояти енгил атлетикачилари умумжамоа ҳисобида (5453 очко) юқори поғонага кўтарилишди. Сирдарё ва Навоий вилояти вакилларига кейинги ўринлар насиб этди.

Билим юртлари ўртасидаги баҳсларда Тошкент шаҳри жамоаси 1335 очко жамғариб барча рақибларини ортда қолдирди.

Шахсий кўрсаткичлар бўйича 100 метрга югуришда Т. Котельникова (Тошкент) ва А. Кучмуродов (Сирдарё), 100 метрга тўсиқлар оша югуришда И. Анисимова (Фарғона) Ўзбекистон кубоги соҳиби бўлишди.

Баландликка сакраш бўйича Тошкент вакиласи С. Рубенга (185 см) тенг келадигани топилмади.

Шунингдек, мусобақада андижонлик Наримон Жабборов (110 метрга тўсиқлар оша югуриш), пойтахтликлар Комил Абдуғаниев (200 метрга югуриш), Эркин Исоқов (400 метрга тўсиқлар оша югуриш), навоийлик Алберт Шамсиев (800 метрга югуриш) ғолиб чиқишди.

Молот улоқтирувчилар беллашувида В. Попов (67 м 50 см), найзачилар ўртасида Н. Борисов (65 м 84 см) биринчи бўлишди.

POLO
KING SIZE FILTER

Бизнинг Ўзбекистондаги савдо агентларимиз:
"Мунис ЛТД", "Хесо ЛТД" фирмалари ҳамда "Фрия" фирмаси.

Тўлиқ маълумотларни қуйидаги манзилдан олишингиз мумкин: Тошкент, Катта Миробод кўчаси, 158 (Ивлев,67), Табани групп оф компаниз.

Телефонлар: (3712) 32-35-53, 54-06-70, 54-07-98, 55-35-49
Факс: (3712) 54-08-30
Телекс: 116416 TBANI, SU.

Муҳаммад Аббасхон,
Табани корпорейшн Ўрта Осиё ваколатхонасининг Бош бошқарувчиси.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА УРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ АРХИТЕКТУРА-ҚУРИЛИШ ИНСТИТУТИ

1993/94 ўқув йилига қуйидаги мутахассисликлар бўйича
ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.
КУНДУЗГИ БЎЛИМГА:

Муҳандислик — иқтисодиёт мутахассисликлари туплами.

0708 Қурилишда иқтисодиёт ва бошқарув
0716 Ишлаб чиқаришни ташкил этиш
0717 Шаҳар хўжалигидаги маиший ва коммунал хизматида иқтисодиёт ва бошқарув

Механика—машинасозлик мутахассисликлари тўплами.

1211 Гидравлик машиналар, гидроузатмалар ва гидропневмо-автоматика

Электроника, автоматика ва ҳисоблаш техникаси мутахассисликлари тўплами.

2202 Бошқарув ва информацияни тарбиялашни автоматлаштирилган тизимлари
2203 Автоматлаштирилган лойиҳалаш тизимлари

Муҳандислик қурилиши мутахассисликлари тўплами.

2601 Ўрмон муҳандислиги иши
2903 Саноат ва фуқаро қурилиши
2904 Гидротехник қурилиш
2905 Шаҳар қурилиши ва хўжалиги
2906 Қурилиш буюмлари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш
2907 Иссиқлик, газ таъминоти ва шамоллатиш
2908 Сув таъминоти, канализация, сув манбаларидан оқилона фойдаланиш ва муҳофаза этиш
2914 Қурилишда қайта ишлаш технологияси
3001 Амалий геодезия
0523 Ташвиқот ва рекламанинг тасвирий воситалари
2901 Архитектура
2902 Шаҳар, қишлоқ ва боғ ансамблларини архитектура бадиий лойиҳалаш

ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАН АЖРАЛМАГАН ҲОЛДА ТАЪЛИМ ОЛИШГА:

0708 Қурилишда иқтисодиёт ва бошқарув
0716 Ишлаб чиқаришни ташкил этиш
0717 Шаҳар хўжалигидаги маиший ва коммунал хизматида иқтисодиёт ва бошқарув
1211 Гидравлик машиналар, гидроузатмалар ва гидропневмоавтоматика
2202 Бошқарув ва информацияни тартиблашни автоматлаштирилган тизимлари
2203 Автоматлаштирилган лойиҳалаш тизимлари
2601 Ўрмон муҳандислиги иши
2901 Архитектура
2903 Саноат ва фуқаро қурилиши
2904 Гидротехника қурилиши
2905 Шаҳар қурилиши ва хўжалиги
2906 Қурилиш буюмлари ва конструкцияларини ишлаб чиқариш
2907 Иссиқлик, газ таъминоти ва шамоллатиш
2908 Сув таъминоти, канализация, сув манбаларидан оқилона фойдаланиш ва муҳофаза этиш

3001 Амалий геодезия

НУКУС ШАҲРИДАГИ УМУМТЕХНИКА ФАКУЛЬТЕТИ КУНДУЗГИ БЎЛИМГА ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАН АЖРАЛМАГАН ҲОЛДА ТАЪЛИМ ОЛИШГА

0708 Қурилишда иқтисодиёт ва бошқарув
2903 Саноат ва фуқаро қурилиши
2908 Сув таъминоти, канализация, сув манбаларидан оқилона фойдаланиш ва муҳофаза этиш

ЯНГИОБОД ШАҲРИДАГИ ФАКУЛЬТЕТИ КУНДУЗГИ БЎЛИМГА ВА ИШЛАБ ЧИҚАРИШДАН АЖРАЛМАГАН ҲОЛДА ТАЪЛИМ ОЛИШГА

2601 Ўрмон муҳандислиги иши
2903 Саноат ва фуқаро қурилиши
2907 Иссиқлик, газ таъминоти ва шамоллатиш
2908 Сув таъминоти, канализация, сув манбаларидан оқилона фойдаланиш ва муҳофаза этиш

Институтга қабул давлат комиссияси томонидан тасдиқланган «1993/94 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси Олий ўқув юртларининг биринчи курсларига талабалар қабул қилиш ҳақидаги Низом» асосида амалга оширилади.

Ҳужжатлар 20 июндан 15 июлгача қабул қилинади, абитуриентлар учун консультациялар 25 июндан 25 июлгача ўтказилади.

Ректор номига ёзилган ариза билан институтнинг қабул комиссиясига қуйидаги ҳужжатлар топширилади:

— ўрта ёки ўрта махсус маълумот тўғрисидаги ҳужжат (асл нусхаси);
— 086-У шаклидаги тиббиёт маълумотномаси;
— 3x4 см ўлчамли 6 та фотосурат.

Булардан ташқари ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда ўқишга кирувчилар меҳнат дафтарчасидан кўчирма тақдим этадилар.

Иқтисодий мутахассисликларига ариза топширувчилар чет тилидан суҳбатдан ўтишади.

Умумтаълим фанлари — математика, тиббий фанлар ва она тили бўйича тест синовлари Ўзбекистон Республикаси талаба танлов маркази томонидан 26 июлдан ишдан ажралмаган ҳолда ўқиш шаклига кирувчилар учун, 31 июлда кундузги бўлимга кирувчилар учун бир кунда ўтказилади.

Ижодий имтиҳонлар ягона кўп баллик баҳолаш тизими асосида 16 июлдан 22 июлгача институтда «Архитектура», «Шаҳар, қишлоқ ва боғ ансамбларини архитектура бадиий лойиҳалаш» мутахассисликларига чизмачилик ва расм бўйича; «Ташвиқот ва рекламанинг тасвирий воситалари» мутахассислигига расм, живопись ва композиция бўйича ўтказилади. Булардан ташқари «Архитектура», «Шаҳар, қишлоқ ва боғ ансамблларини архитектура бадиий лойиҳалаш» мутахассисликлари бўйича умумтаълим фанлари — математика ва она тили; «Ташвиқот ва рекламанинг тасвирий воситалари» мутахассислиги бўйича — социал билим фанлари (тарих, география) ва она тилидан тест синовлари юқорида кўрсатилгани сингари бошқа мутахассисликлар билан бир кунда ўтказилади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги олий ўқув юртларига абитуриентлар қабул қилиш бўйича Давлат комиссияси томонидан ўтказилади.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 13-уй.
Маълумот учун телефон: 41-13-62.

Корхоналар, ташкилотлар, муассасаларнинг раҳбарлари ва барча манфаатдор шахслар диққатига !

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги Жумҳурият хўжалик ҳисобидаги ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази барча мулкчилик шаклларидаги корхона ва ташкилотларга ҳуқуқий хизмат кўрсатиш юзасидан шартномалар тузишни таклиф этади.

Жумҳурият хўжалик ҳисобидаги ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш маркази мулкингизнинг, ҳуқуқ ва манфаатларингизнинг ҳуқуқий жиҳатдан муҳофазаланишига кафолат беради ва Ўзбекистон Республика ҳудудида ва ундан ташқарида юритаётган фаолиятингиз билан боғлиқ ҳар қандай муаммоларнинг муваффақиятли ҳал этилишини таъминлайди.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, 700019, Себзор, 1-уй.
Мурожаат учун телефонлар: 40-19-26, 40-19-63

ХАЛҚ СЎЗИ
НАРОДНОЕ СЛОВО

ТЕЛЕФОНЛАР:
маълумот учун 33-07-48;
эълонлар бўлими 32-09-25.
Индекс: 64608.

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Абдунаби БОЙҚУЗИЕВ, Эсирган БОЛИЕВ (масъул котиб, «Халқ сўзи»), Эркин ВОҲИДОВ, Миракмал МИРАЛИМОВ, Салоҳиддин МУҲИДДИНОВ, Лев ПАК (бош муҳаррир ўринбосари, «Народное слово»), Людмила ПОРФИРЬЕВА, Қулаҳмад РИЗАЕВ, Александр ТЮРИКОВ (масъул котиб, «Народное слово»), Шавкат ЯҲЁЕВ, Пиримқул ҚОДИРОВ, Муҳамаджон ҚОРАБОЕВ, Саидаҳрор ҒУЛОМОВ.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП
Тошкент шаҳри,
Ленинград кўчаси, 19-уй.

Таҳририятга ҳажми 7 қоғоздан ошган материаллар қабул қилинмайди. Фойдаланилмаган мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Рўйхатдан ўтиш тартиб № 0001 Буюртма Г—131. 107.858 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди 22.15.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6